

UNIVERZITA
PARDUBICE
FAKULTA
RESTAUROVÁNÍ

Jiráskova 3, 570 01 Litomyšl
telefon: 466 036 590
fax: 461 612 565
email: dekanat.fr@upce.cz

Dokumentace restaurátorského průzkumu

Restaurátorský průzkum vybraných nástěnných maleb
v interiérových prostorách zámku Vizovice

Průzkum provedly: BcA. Andrea Babelová, BcA. Eliška Drašnarová, MgA. Adéla Škrabalová,
MgA. Zuzana Wichterlová

Litomyšl 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že si nejsem si vědom nových zjištění a skutečností na zkoumané památce, které by nebyly uvedeny v této dokumentaci.

Prohlašuji, že restaurátorský průzkum byl proveden v mezích určených zadáním.

V Litomyšli dne .....

.....

MgA. Zuzana Wichterlová
(zodpovědný restaurátor)

© Restaurátorská dokumentace je chráněna ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů s tím, že právo k užití ve smyslu zákona číslo 20/1987 sb. v plném znění (o památkové péči) má objednavatel a příslušný orgán památkové péče.

Obsah

1	Úvodní údaje	3
1.1	Lokalizace památky	3
1.2	Údaje o památce.....	3
1.3	Údaje o akci.....	3
1.4	Údaje o dokumentaci	4
2	Úvod	5
3	Průzkum díla	7
3.1	Uměleckohistorický průzkum	7
3.1.1	Popis a stručná historie objektu	7
3.1.2	Popis výzdoby místností.....	9
3.2	Restaurátorský průzkum.....	12
3.2.1	Cíle a metody průzkumu.....	12
3.2.2	Průzkum pomocí UV fluorescenční fotografie.....	12
3.2.3	Sondážní průzkum	13
3.2.3.1	Přehled sond	14
3.2.3.2	Výsledky sondážního průzkumu.....	68
3.3	Přírodovědný (chemickotechnologický) průzkum	71
3.3.1	Konkrétní cíle průzkumu	71
3.3.2	Výsledky přírodovědného průzkumu.....	71
3.4	Komplexní vyhodnocení průzkumu.....	74
3.4.1	Vývoj nástěnné výzdoby vybraných místností průzkumu.....	74
3.4.1.1	Místnost č. 328	74
3.4.1.2	Místnost č. 327 (<i>Zlatý salónek</i>).....	75
3.4.1.3	Místnost č. 326 (<i>Zelený salónek</i>).....	76
3.4.1.4	Místnost č. 317 (<i>Chlapecký pokoj</i>) a 319 (<i>Komora</i>)	78
4	Shrnutí restaurátorského průzkumu	79
5	Návrh koncepce dalších prací	80
5.1	Navrhovaná koncepce a doporučení pro další postup.....	80
5.2	Doporučení pro další postup v jednotlivých místnostech	80
6	Seznam literatury, pramenů a zdrojů	82
6.1	Seznam literatury	82
6.2	Prameny	82
6.3	Internetové zdroje.....	82

6.4	Další zdroje	82
7	Fotografická a obrazová dokumentace	83
8	Přílohy	90

1 Úvodní údaje

1.1 Lokalizace památky

- **Kraj:** Zlínský
- **Adresa:** Palackého náměstí 376, Vizovice
- **GPS souřadnice:** 49.2197319N, 17.8505514E
- **Objekt:** zámek Vizovice
- **Bližší určení místa popisem:** nástěnná výzdoba v místnostech č. 328, 327, 326, 317, 319 ve druhém patře hlavního traktu zámku

1.2 Údaje o památce

- **Předmět průzkumu:** nástěnná dekorativní výzdoba
- **Klasifikace památky:** objekt je chráněn jako nemovitá kulturní památka
- **Rejstříkové číslo objektu v ÚSKP:** KP 16549/7-2120
- **Sloh a datace objektu:** pomezí rokoka a klasicismu 1750–1778
- **Datace výmalby:** druhá polovina 18. století
- **Autor (okruh):** neznámý
- **Materiál, technika:** secco na vápenném podkladu
- **Rozměry zkoumaného díla (části):** celková plocha výmalby neznámá
- **Předchozí známé restaurátorské zásahy na díle:** neznámé
- **Předchozí známé restaurátorské průzkumy:** neznámé

1.3 Údaje o akci

- **Vlastník památky, objednatel:** NPÚ územní pracoviště Kroměříž
- **Závazné stanovisko:** Rozhodnutí Krajského úřadu Zlínského kraje, Odbor kultury a památkové péče, Oddělení památkové péče, č. j. KUZL 78209/2022 ze dne 17. října 2022
- **Zhotovitel:** Fakulta restaurování Univerzity Pardubice, Jiráskova 3, 570 01 Litomyšl, email: dekanat.fr@upce.cz
- **Průzkum provedly:** BcA. Andrea Babelová, BcA. Eliška Drašnarová (studentky 1. ročníku magisterského studia Fakulty restaurování Univerzity Pardubice, Ateliér restaurování nástěnné malby, sgrafita a mozaiky)
- **Odborný pedagogický dozor:** MgA. Zuzana Wichterlová, čj. MK 48427/2015 OPP; MgA. Adéla Škrabalová, čj. MK 61173/2021 OPP

- **Odborná spolupráce:** přírodovědný průzkum – Ing. Karol Bayer (KCHT FR UPCE); uměleckohistorické konzultace – Mgr. Zdeňka Míchalová, Ph.D.
- **Termín započetí a ukončení akce:** 31. října–2. listopadu 2022

1.4 Údaje o dokumentaci

- **Dokumentaci vypracovaly:** Andrea Babelová, Eliška Drašnarová, Zuzana Wichterlová, Adéla Škrabalová
- **Fotografie pořídily:** Andrea Babelová, Eliška Drašnarová, Adéla Škrabalová
- **Použitá snímací technika:** Canon 80D, Canon 77D
- **Počet stran textu dokumentace:** 36
- **Počet vyobrazení a fotografií:** 84
- **Počet příloh:** 1
- **Místa uložení dokumentace:**
  - Archiv vlastníka památky
  - NPÚ ÚOP Kroměříž, Riegrovo náměstí 3228/22, 767 01 Kroměříž
  - Univerzita Pardubice, archiv Fakulty restaurování, Jiráskova 3, 570 01 Litomyšl

2 Úvod

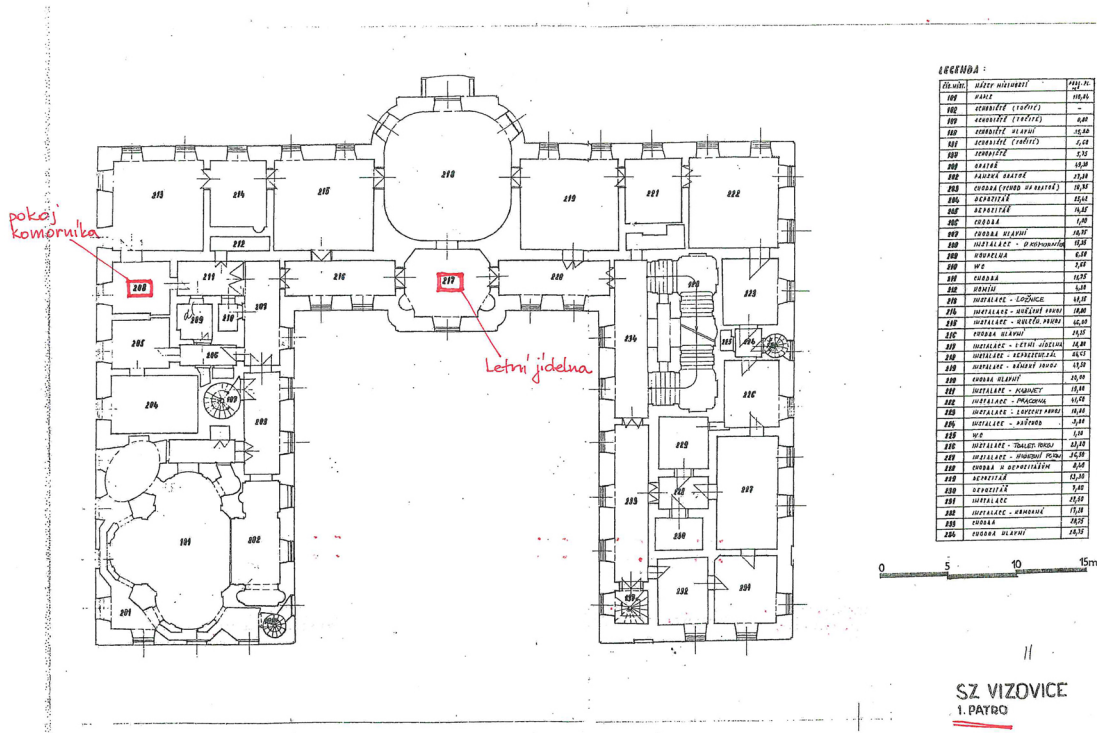
Předmětem restaurátorského průzkumu byla nástěnná malířská výzdoba ve vybraných interiérových prostorách zámku Vizovice, který se nachází ve Zlínském kraji a v současné době je vlastněn Národním památkovým ústavem. Restaurátorský průzkum byl zaměřen na pět místností druhého patra zámku. Zároveň byly odebrané vzorky z místnosti č. 208 v prvním patře. Výsledky průzkumu této místnosti jsou uvedeny v oddělené zprávě.¹

Zámek byl nově vystavěn v 18. století a po dobu své existence prošel několika úpravami. Jeho výzdoba z 18. století je ve zkoumaných místnostech v současné době z velké míry překryta druhotnými vrstvami. Interiéry zámku jsou dnes zařízeny ve stylu baroka, rokoka i empíru a Biedermeieru. Stěny pokojů, na které je tento průzkum zaměřen, jsou pojednány novodobou barevnou výmalbou.

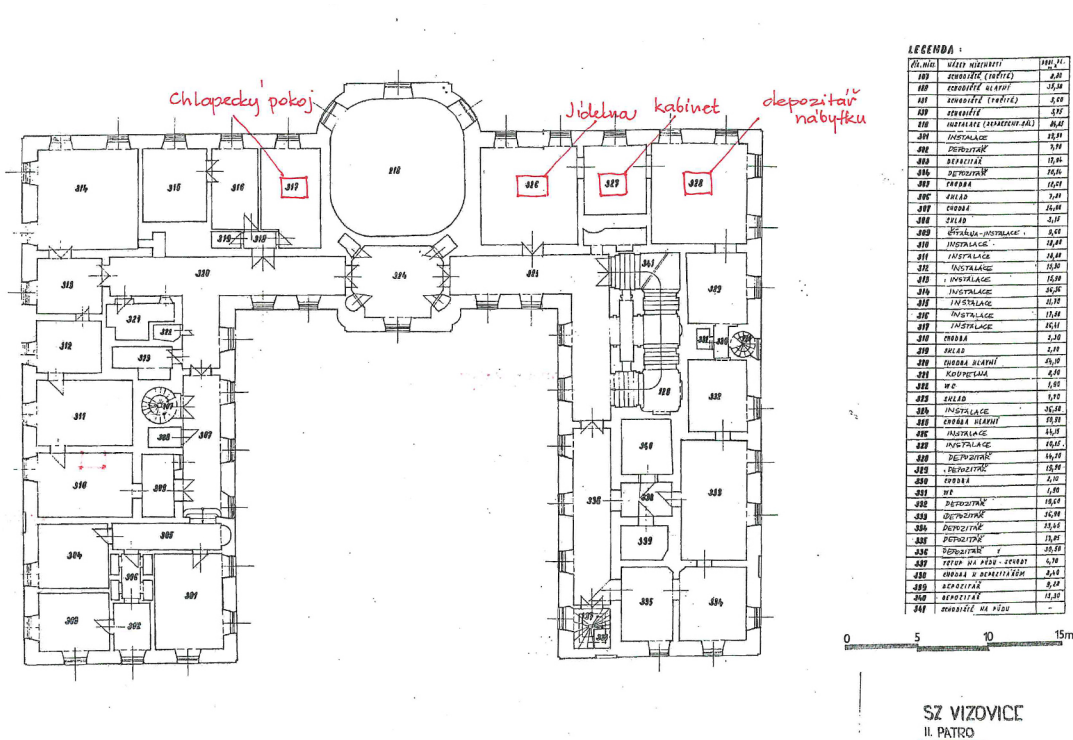
Cílem průzkumu bylo zjistit, zda se pod vrstvami druhotných nátěrů nachází původní rokoková barevná výmalba a pokud ano, tak i její rozsah, dochování a posouzení případných možností jejího odkryvu a prezentace. Pro tento účel bylo přistoupeno k sondážnímu průzkumu a pozorování maleb při nasvícení zdrojem UV záření. V každé místnosti bylo provedeno několik stratigrafických sond, případně sondy na konkrétní vrstvu. Zároveň byly odebrány vzorky pro chemickotechnologický průzkum, jehož výsledky jsou shrnuty v samostatné kapitole. Výsledky restaurátorského průzkumu jsou shrnuty v kapitole 3.4 *Komplexní vyhodnocení průzkumu*.

---

¹ WICHTERLOVÁ, Zuzana; BABELOVÁ, Andrea. *Restaurování nástěnné malířské výzdoby v místnosti č. 208 v 1. patře zámku Vizovice. Restaurátorský záměr*. Univerzita Pardubice, Fakulta restaurování. Litomyšl 2023.

Půdorys a vymezení místností 1. patra zámku Vizovice.

Půdorys a vymezení místností 2. patra zámku Vizovice.

3 Průzkum díla

3.1 Uměleckohistorický průzkum

3.1.1 Popis a stručná historie objektu

Zámek se nachází v centru města Vizovice u nedalekého Zlína. Jedná se o trojkřídlou dvoupatrovou stavbu, v té době moderního francouzského stylu. Trojkřídlá budova uzavírá ze severní, západní a jižní strany čestný dvůr. Místnosti, jež byly předmětem průzkumu se nachází ve druhém patře hlavního traktu zámku. Jejich bližší popis je součástí podkapitoly *3.1.2 Popis výzdoby místností*.

Zámek Vizovice byl postaven na místě bývalého cisterciáckého kláštera, zvaném *Smilheim* nebo také *Rosa Mariae*. Zakladatelem kláštera byl moravský šlechtic Smil ze Střílek.² V průběhu let klášter vlastnilo několik majitelů, avšak výraznější stavební úpravu provedl až ve druhé polovině 16. století tehdejší majitel Zdeněk Kavka z Říčán. Krátce po zakoupení Vizovic nechal postavit zámek zvaný *Nový Smilheim*, který se měl rozkládat v bezprostřední blízkosti bývalých budov kláštera a údajně na ně částečně navazoval.³

Dnešní podoba zámku pochází z druhé poloviny 18. století. Stavebníkem se tehdy stal Heřman Hannibal Blümege (1716–1774), kanovník brněnské a olomoucké Metropolitní kapituly u svatého Václava a pozdější biskup královéhradecké diecéze.⁴ Stavba nového zámku byla provedena podle plánů brněnského architekta Františka Antonína Grimma (1710–1784). Výstavba zámku probíhala kolem roku 1750 a skončila vysvěcením zámecké kaple Panny Marie Matky Dobré rady roku 1778.⁵

² KALÁBOVÁ, Lenka; KONEČNÝ, Michal. *Zámek Vizovice*; NPÚ, Kroměříž, 2020, s. 15.

³ Ibidem, s. 23.

⁴ Hrabě Hanibal získal Vizovice v dražbě za 176 500 zlatých v létě roku 1746. (KALÁBOVÁ, Lenka; KONEČNÝ, Michal. *Zámek Vizovice*; NPÚ, Kroměříž, 2020, s33).

⁵ KALÁBOVÁ, Lenka; KONEČNÝ, Michal. *Zámek Vizovice*; NPÚ, Kroměříž, 2020, s. 55.

Současně s výstavbou zámku probíhala i jeho výzdoba. Zámek disponuje bohatou vybaveností co se týče nábytku i uměleckých děl. Jako autor nástěnné výzdoby hlavního sálu zámku, která pochází z roku 1757, byl v archiváliích doložen Jan Kraus.⁶ Není však jasné, do jaké míry zasahoval do výmalby místností, jež byly předmětem průzkumu. Kromě malířské výzdoby stěn byly k jejich dekoraci používány i textilní tapety,⁷ které byly součástí výzdoby i na přelomu 19. a 20. století, jak dokládají historické fotografie z roku 1890 a 1928 (viz kapitola 7 *Fotografická a obrazová dokumentace* [Obr. 01 str. 84] a [Obr. 02 str. 85]). Na zámku je dochován fragment textilní tapety na dřevěném rámu, který podle dobových fotografií zdobil místnost č. 326. (viz kapitola 7 „*Fotografická a obrazová dokumentace*“ [Obr. 03 str. 86]).

Posledními majiteli byla rodina Boos-Waldekova, která uvolnila několik místností v předzámčí k potřebám vizovického muzea v roce 1939.⁸ Zámek byl v roce 1945 zestátněn a o tři roky později zpřístupněn veřejnosti.⁹ Od 1. 1. 2002 je zámek chráněn jako národní kulturní památka.

6 KALÁBOVÁ, Lenka; KONEČNÝ, Michal. *Zámek Vizovice*; NPÚ, Kroměříž, 2020, s. 123. V několika pramenech byl zmiňován i jako Arne Kraus (PLUHAŘOVÁ, Barbora. *Fresková výzdoba státního zámku ve Vizovicích, Arne Kraus*. Olomouc, 2013.) nebo N. Kraus v bakalářské práci Bc. Anny Ferdus (FERDUS, Bc. Anna. *Restaurování části nástěnné malby na východní stěně místnosti M 315 Zámku Vizovice*. Litomyšl, 2011.)

7 KALÁBOVÁ, Lenka; KONEČNÝ, Michal. *Zámek Vizovice*; NPÚ, Kroměříž, 2020, s. 93. Emailová korespondence s Mgr. Zdeňkou Míchalovou, Ph.D. ze dne 12. 1. 2023: „...Po podrobnější rešerši a konzultaci s Mgr. Lenkou Kalábovou se mi podařilo zatím zjistit toto: v roce 1838 v popisu vizovického zámku jsou ve 2. patře místnosti se „starými“ malovanými plátěnými tapetami, patrně to mohla být zakázka již z roku 1759, 1760 (Johann Paul Storch z Brna za špalíry 113 fr. 20 xr. (v roce 1759). Rostlinný vzor zřejmě evokuje chinoiserňi vzory a je to imitace vyšíváných hedvábných tapet v levnější náhražce - malované plátno, předlohy lze hledat v Británii, kde se tapety s těmito vzory dělaly už v polovině 18. století. A dělají to tam dodnes...“

8 Ibidem, s. 79.

9 Zámek Vizovice – *Historie*. [online]. [cit. 2022-12-21]. Dostupné z: <https://www.zamek-vizovice.cz/cs/o-zamku/historie>.

3.1.2 Popis výzdoby místností

Místnost č. 328

Ve druhém patře hlavního traktu zámku Vizovice se nachází místnost č. 328 (*Depozitář*). Pokoj má čtvercový půdorys a v dnešní době slouží jako depozitář nábytku. Stěny i strop jsou vyjma okenních špalet pojednány bílým monochromním nátěrem. V okenních špaletách čtyř oken na severní a západní stěně je provedena rokajová malířská výzdoba. V každé špaletě i v jejich záklescích je na nově přemalovaném šedém pozadí provedeno monochromní středové pole světle zelené barevnosti, které je ohraničené rokaji. Bílá, okrová a hnědá linka podél zeleného pole představují světla a stíny. Kolem celé místnosti pod fabionem obíhá štuková římsa bílé barevnosti.

Místnost č. 327

Za jižními dveřmi místnosti č. 328 se nachází pokoj č. 327, tzv. *Zlatý salónek*. Na stěnách je opět, kromě okenních špalet, prezentována novější výmalba. V soklové části je provedeno iluzivní táflování. Stěny včetně fabionu jsou pojednány šedým nátěrem, na kterém se nachází oranžovožlutá obdélná pole s projmutými rohy. Okrové rokaje včetně středových polí ve špaletách západního okna a jejich záklescích jsou na šedém pozadí. Středová pole mezi rokaji jsou přemalována stejnou oranžovožlutou barvou, která se nachází i na stěnách pokoje. Strop a štuková římsa, která obíhá po obvodu místnosti pod fabionem, jsou bílé barevnosti.

Místnost č. 326

Místnost č. 326 je nazývána *Zelený salónek* nebo také jídelna. Její současná nástěnná malířská výzdoba je provedena stejným způsobem, jako v místnosti č. 327, pouze v pozměněné světle zelené barevnosti. Soklová část stěn je pojednána iluzivním táflováním, které svým vzorem napodobuje dekorativní prvky dveří místnosti. Na jižní stěně, kde byla dříve umístěna knihovna, je iluzivní táflování provedeno v odlišné barevnosti. Ve dvou oknech západní stěny jsou okenní

špalety a jejich záklenky opět vyzdobeny rokaji, které ohraničují zelená monochromní středová pole a jsou rámována šedým pozadím. V severovýchodním koutu místnosti za kamny je provedeno iluzivní mramorování v šedé barevnosti. Opět se zde nachází bílé provedení stropu a štukové římsy pod fabionem, obíhající po obvodu místnosti.

Místnost č. 317

Další místností západního křídla je tzv. *Chlapecký pokoj*, tedy místnost č. 317. Původně před přepažením byly místnosti č. 316, 317, 318 a 319 propojeny v jednu. Stěny pokoje jsou v současnosti pojednány světle oranžovou barevnou vrstvou, přičemž štuková římsa po obvodu místnosti, fabion a strop jsou bílé. Oranžové plochy stěn jsou doplněny bílými a hnědými linkami.

Místnost č. 319

Naproti vstupu do *Chlapeckého pokoje* se přes předsíňku nachází *Komora*, místnost č. 319 (*Komora*), která byla původně součástí pokoje č. 317. Jedná se o malou místnost bez oken, která je v současné době pojednána bílým monochromním nátěrem. Na stropě se nachází část fabionu a štukové římsy, které jsou přerušeny příčkou z pozdějšího období.

Historie místnosti¹⁰,

Zámek v minulosti neprošel výraznými vnějšími stavebními úpravami a jeho původní podoba se dochovala dodnes.

První známá úprava místnosti byla provedena v místnosti č. 317 (*Chlapecký pokojí*). Zde došlo k přepažení velkého pokoje dvěma příčkami. Takto vznikly dva menší pokoje, místnost č. 319 (*Komora*) a předsíňka. Přepažení místnosti bylo provedeno pravděpodobně již v polovině 19. století, kdy pozdější chlapecký pokoj obýval zámecký komorník.

Také v místnosti č. 326 (*Zelený salónek*) došlo k přepažení její části,¹¹ která ve 20. století sloužila jako depozitář. Vymezení prostoru k muzejním účelům došlo zřejmě po roce 1945. Její odstranění není datováno, ale v době před současnou výmalbou z roku 1999 této místnosti zde již nebyla.

Další stavební zásahy se týkaly především výměny stropu v roce 1999 některých místností hlavního traktu v severní části zámku. Příčinou propadu původního stropu bylo napadení dřevěné konstrukce dřevokaznou houbou (dřevomorkou). Konkrétně zasáhla místnosti popisované v průzkumu, a sice místnost č. 326 (*Zelený salónek*) a č. 327 (*Zlatý salónek*). Ve stejném roce byla provedena i současná výmalba zkoumaných místností č. 327 a 328 (*Depozitář*).

Přímo na rokajové výzdobě špalet se nachází druhotné zásahy, jejichž dokumentace se však nepodařilo dohledat.

V archivu NPÚ ÚOP v Kroměříži byly nalezeny pouze historické fotografie z roku 1970 dokumentující restaurátorský zásah v rohové místnosti s rokokovou nástěnnou malbou ve druhém patře zámku (místnost č. 314).

---

10 Informace o předchozích zásazích byly získány na základě ústního sdělení současné kastelánky zámku Vizovice paní Jany Pluhařové. Vizovice, 2. 11.2022. FOLTÝN, Petr. *Vizovice – st. zámek – obnova rokok. nástěnné malby v rohovém pokoji II. patra*. 1970. Restaurátorská dokumentace. Uloženo v archivu NPÚ, ÚOP Kroměříž.

11 Příčka vedla přibližně od poloviny východní stěny zleva při vstupu do místnosti až do prostoru mezi okny na západní stěně.

3.2 Restaurátorský průzkum

3.2.1 Cíle a metody průzkumu

Cílem restaurátorského průzkumu bylo zjištění rozsahu a dochování původní malířské výzdoby a posouzení případných možností jejího odkryvu a prezentace ve vybraných prostorách zámku Vizovice. V rámci průzkumu bylo přistoupeno k neinvazivní metodě nasvícením malby zdrojem UV záření a invazivní metodě sondážního průzkumu. Také byly odebrány vzorky pro chemickotechnologický průzkum.

3.2.2 Průzkum pomocí UV fluorescenční fotografie

Záznam byl proveden pomocí fotoaparátu Canon EOS 80D s objektivem EF-S 10-18 mm f/4.5-5.6 IS STM. Snímky v běžném viditelném světle byly nasvíceny pomocí dvou halogenových světel o výkonu 300 W. Ultrafialové fotografie byly pořízeny za pomoci dvou UV lamp UVA SPOT 400T značky Hönle UV Technology se zářením o vlnové délce 315–400 nm. U UV fluorescenčních snímků byla vyvážena bílá na 10.000 K s odstínem 40.

Průzkum pomocí UV fluorescenční fotografie pořízené při nasvícení maleb zdrojem UV záření byl proveden za účelem zviditelnění některých materiálů s typickou luminiscencí, které v denním světle není možné rozeznat, ale také za účelem zvýraznění starší barevné vrstvy, která je v současnosti překryta souvrstvím nátěrů.

Při pořízení UV fluorescenční fotografie okenní špalety západního okna severní stěny místnosti č. 328 bylo možné v některých místech pozorovat silně žlutozelenou luminiscenci, která je typická pro použití zinkové běloby (viz kapitola 7 *Fotografická a obrazová dokumentace* [Obr. 05 str. 87]). To potvrzuje, že na výmalbě došlo k druhotné přemalbě. Prokazatelná přemalba je

na některých bílých linkách a šrafurách v rokajích. Ostatní místa mohla být rovněž přemalována, ale bez použití zinkové běloby. Při pozorování malby po nasvícení UV lampou bylo také možné pozorovat pravděpodobně její biologické napadení.

Průzkum UV fluorescenční fotografie byl dále proveden na severní a východní stěně místnosti č. 317, a to za účelem zkoumání původní barevné vrstvy, která byla celoplošně překryta druhotným nátěrem. Původní malířská výzdoba prosvítala již při jejím pozorování v denním světle. Při nasvícení UV lampou se její obrysy ještě více zvýraznily (viz kapitola 7 *Fotografická a obrazová dokumentace* [Obr. 07 str. 88] a [Obr. 09 str. 89]). Na UV fluorescenční fotografii bylo možné pozorovat obrysy pravděpodobně rokokových kartuší a rokajů, které byly blíže zkoumány sondážním průzkumem (viz kapitola 3.2.3 *Sondážní průzkum*).

3.2.3 Sondážní průzkum

Sondážní průzkum je invazivní metodou, která spočívá v postupném odstraňování jednotlivých vrstev nátěrů či omítek, s cílem zjištění rozsahu starší barevné vrstvy. V rámci popisovaného průzkumu se tato průzkumová metoda týkala místností č. 328, 327, 326, 317a 319 ve druhém patře zámku Vizovice. Cílem byla snaha o zjištění stratigrafie barevných vrstev a dohledání původní rokokové barevné výmalby. Pro tyto účely byly provedeny stratigrafické sondy a sondy na konkrétní barevnou vrstvu. Přesné rozvržení sond bylo stanoveno v restaurátorském záměru ze dne 8. 9. 2022.¹² V průběhu provádění sond bylo zjištěno, že stropy v místnostech č. 327 a č. 326 byly koncem 90. let 20. století kompletně vyměněny. Z toho lze usoudit, že se na nich nenachází žádná nástropní výmalba.

---

12 VOJTĚCHOVSKÝ, Jan. *Restaurátorský záměr: Restaurátorský průzkum vybraných nástěnných maleb v 1. a 2. patře zámku Vizovice*. Litomyšl, 8. 9. 2022.

3.2.3.1 Přehled sond

Pro lepší orientaci v jednotlivých barevných vrstvách byla ke každé místnosti vytvořena obecná tabulka jednotlivých vrstev, které byly u sondážního průzkumu odhaleny. V každé fotografii sond jsou následně popsány jednotlivé barevné a omítkové vrstvy. Vrstvy se shodným číslem spolu velmi pravděpodobně časově souvisejí.

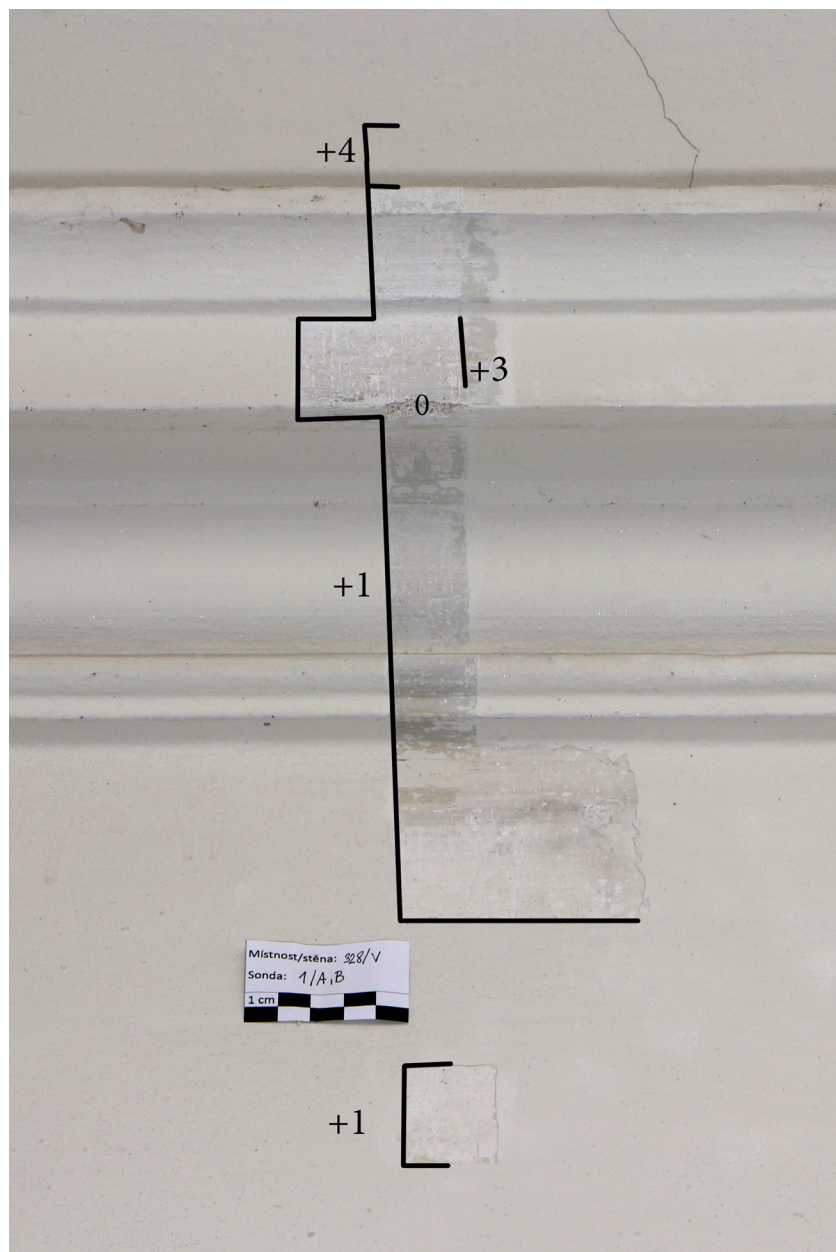
Obecná tabulka s popisem všech vrstev nástěnné malby v místnosti č. 328 (*Depozitář*):

-1	zdivo
0	jemnozrnná vápenná omítka
+1	a – bílý (šedobílý) nátěr (pravděpodobně podkladová vrstva) b – okrová – hnědá barevná vrstva (iluzivní táflování) c – zelená barevná vrstva (špaleta – rámy) d – šedá barevná vrstva (mramorovaný rám za kamny)
+2	a – tmavě šedý (patrně sádrový tmel) b – světle žlutá barevná vrstva (plochy stěn) c – okrová – hnědá barevná vrstva (iluzivní táflování) d – tenká šedá barevná vrstva (přemalba rámu rokaje) e – šedá barevná vrstva (plocha za kamny)
+3	okrově šedá barevná vrstva
+4	bílá vrstva, celoplošný nátěr (bílá hlinka)

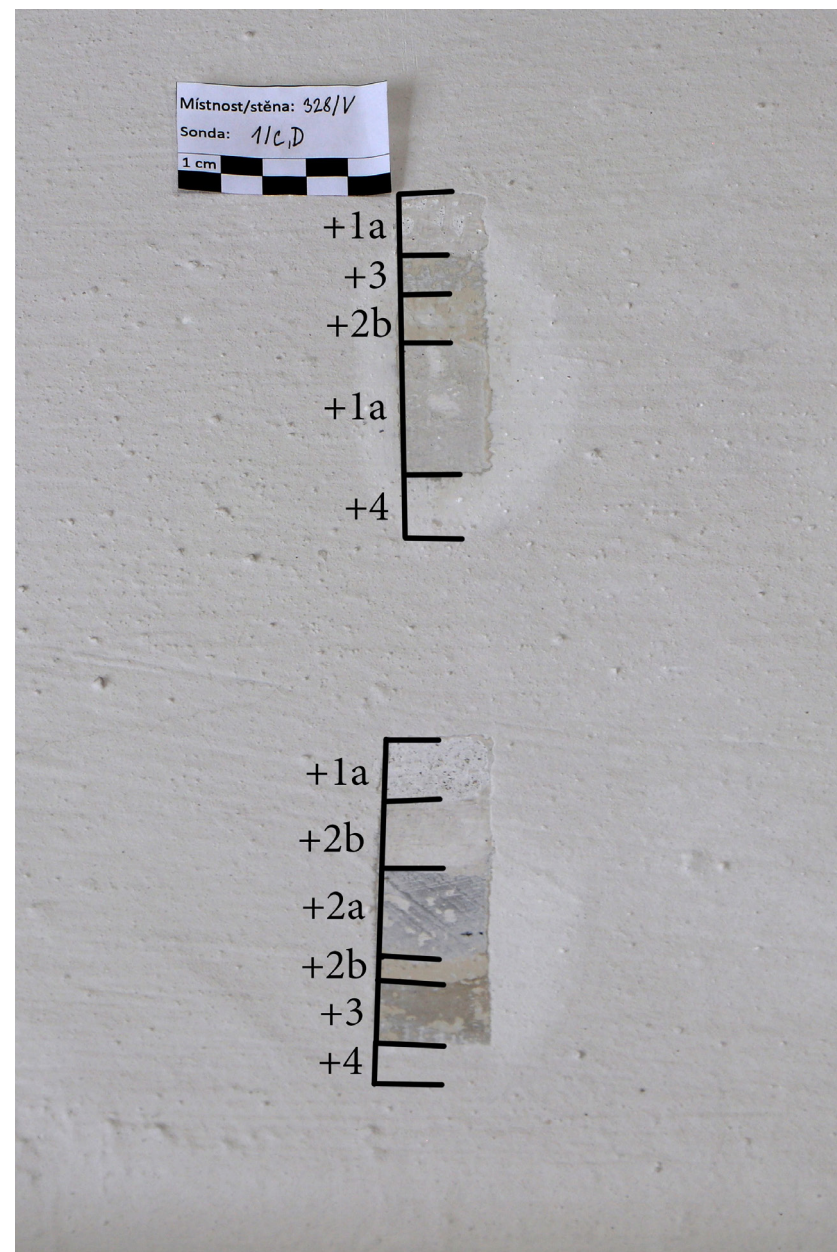

Obr. 01:
Grafické vy-
značení sond,
východní stě-
na místnosti
č. 328.

Obr. 02:
Sonda č. 1a
a 1b, východní
stěna míst-
nosti č. 328.

Obr. 03:
Sonda č. 1c
a 1d, východní
stěna míst-
nosti č. 328.

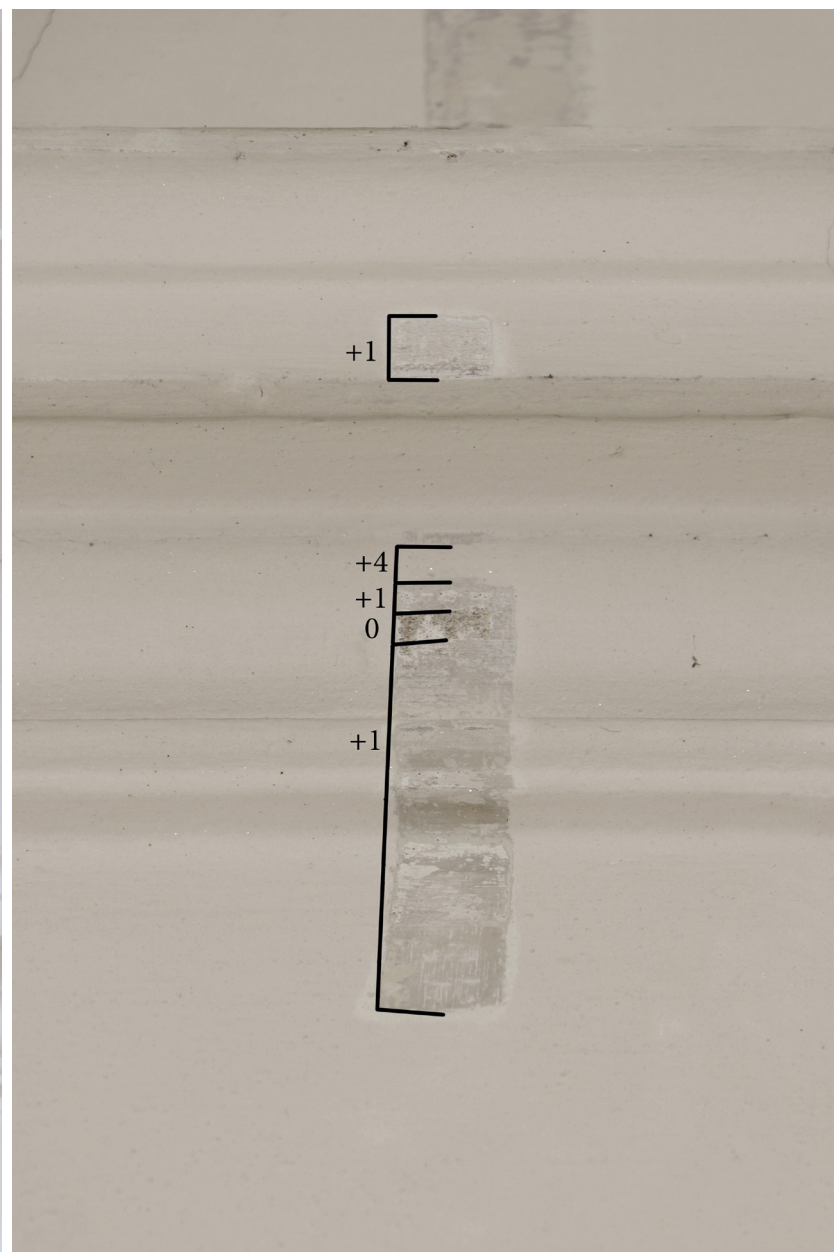
Obr. 04: Sonda č. 2a, východní stěna místnosti č. 328.

Obr. 05: Sonda č. 2b, východní stěna místnosti č. 328.

Obr. 06:
Sonda č. 3a,
3b a 3c, východní stěna
místnosti
č. 328.

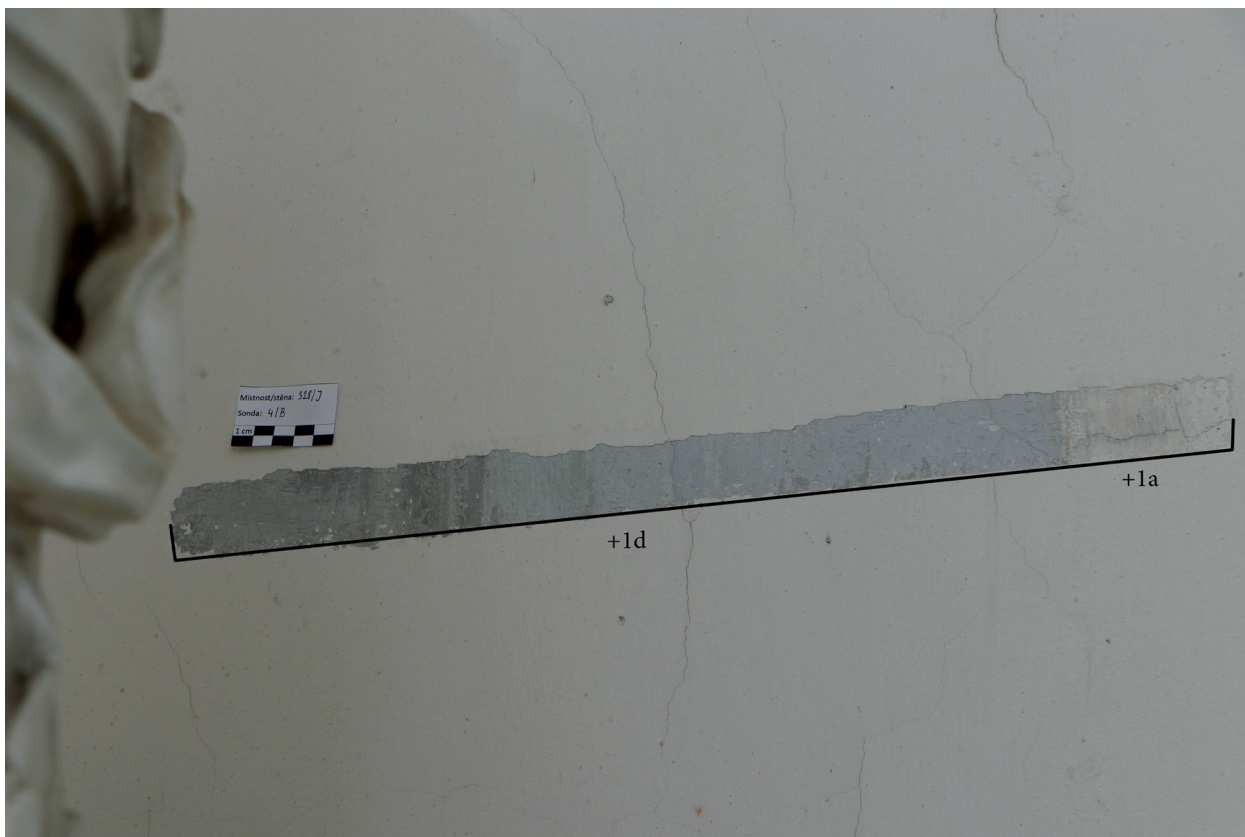
Obr. 07:
Sonda č. 3b
a 3c, východní
stěna míst-
nosti č. 328.

Obr. 08: Grafické vyznačení sond, jižní stěna místnosti č. 328.

Obr. 09: Sonda 4a, jižní stěna místnosti č. 328.

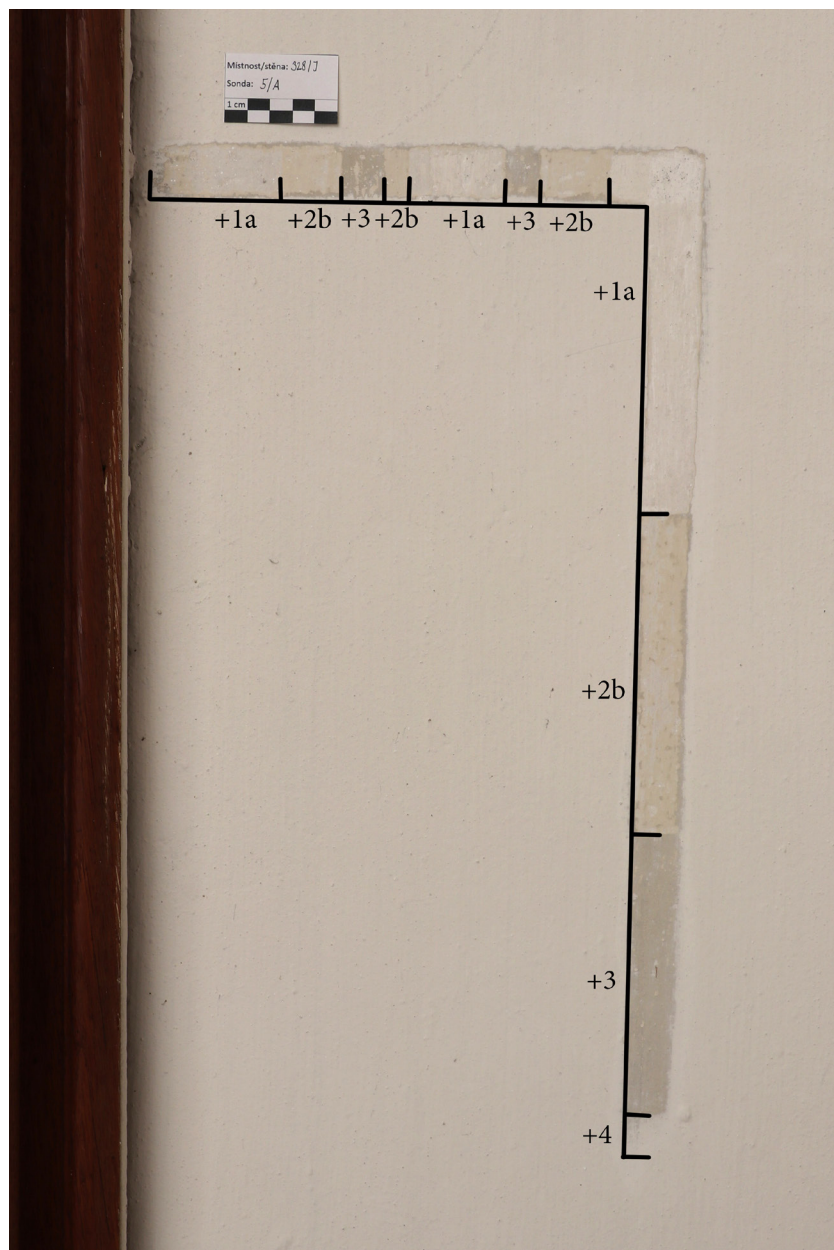
Obr. 10: Sonda č. 4b, jižní stěna místnosti č. 328.   **Obr. 11:** Sonda č. 4c, jižní stěna místnosti č. 328.

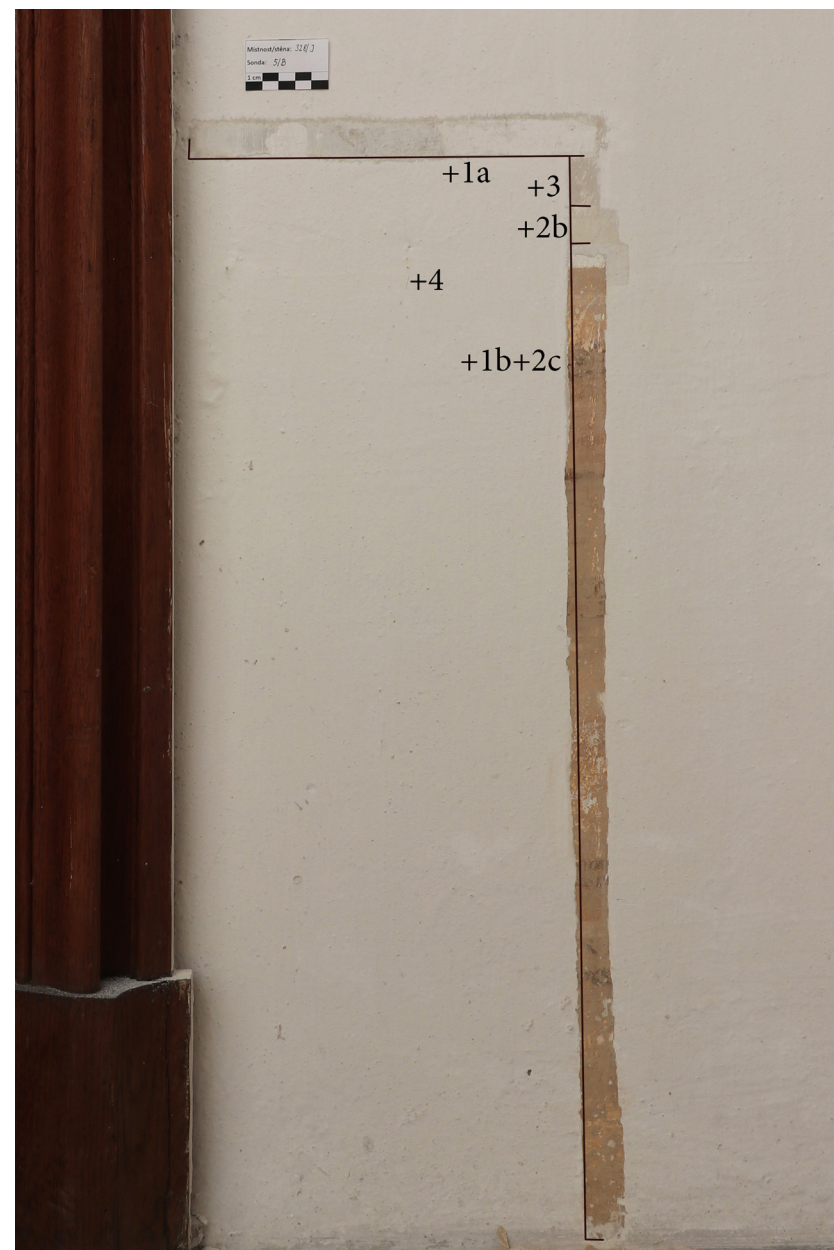
Obr. 12: Sonda č. 4d, jižní stěna místnosti č. 328.

Obr. 13:
Sonda č.5a,
jižní stěna
místnosti
č. 328.

Obr. 14:
Sonda č. 5b,
jižní stěna
místnosti
č. 328.

Obr. 15:
Grafické vy-
značení sond,
západní stěna
místnosti
č. 328.

Obr. 16:
Sonda č. 6a,
západní stěna
místnosti
č. 328.

Obr. 17:
Sonda č. 6b,
západní stěna
místnosti
č. 328.

Obr. 18:
Sonda č. 7,
západní stěna
místnosti
č. 328.

Obr. 19: Sonda č. 8, severní stěna, západní oken-
ní špaleta severního okna místnosti č. 328.

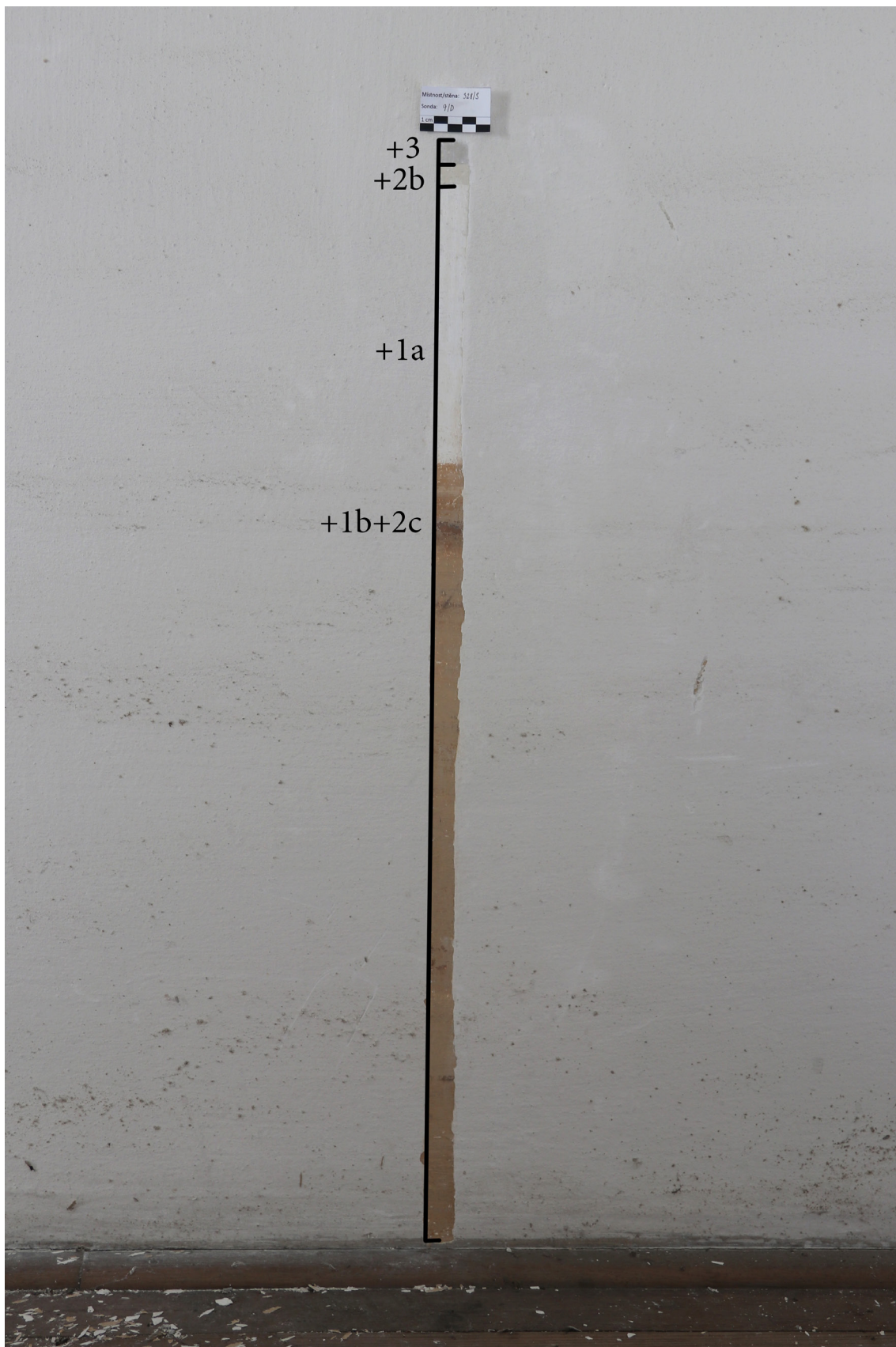

Obr. 20:
Grafické vy-
značení sond,
severní stěna
místnosti
č. 328.

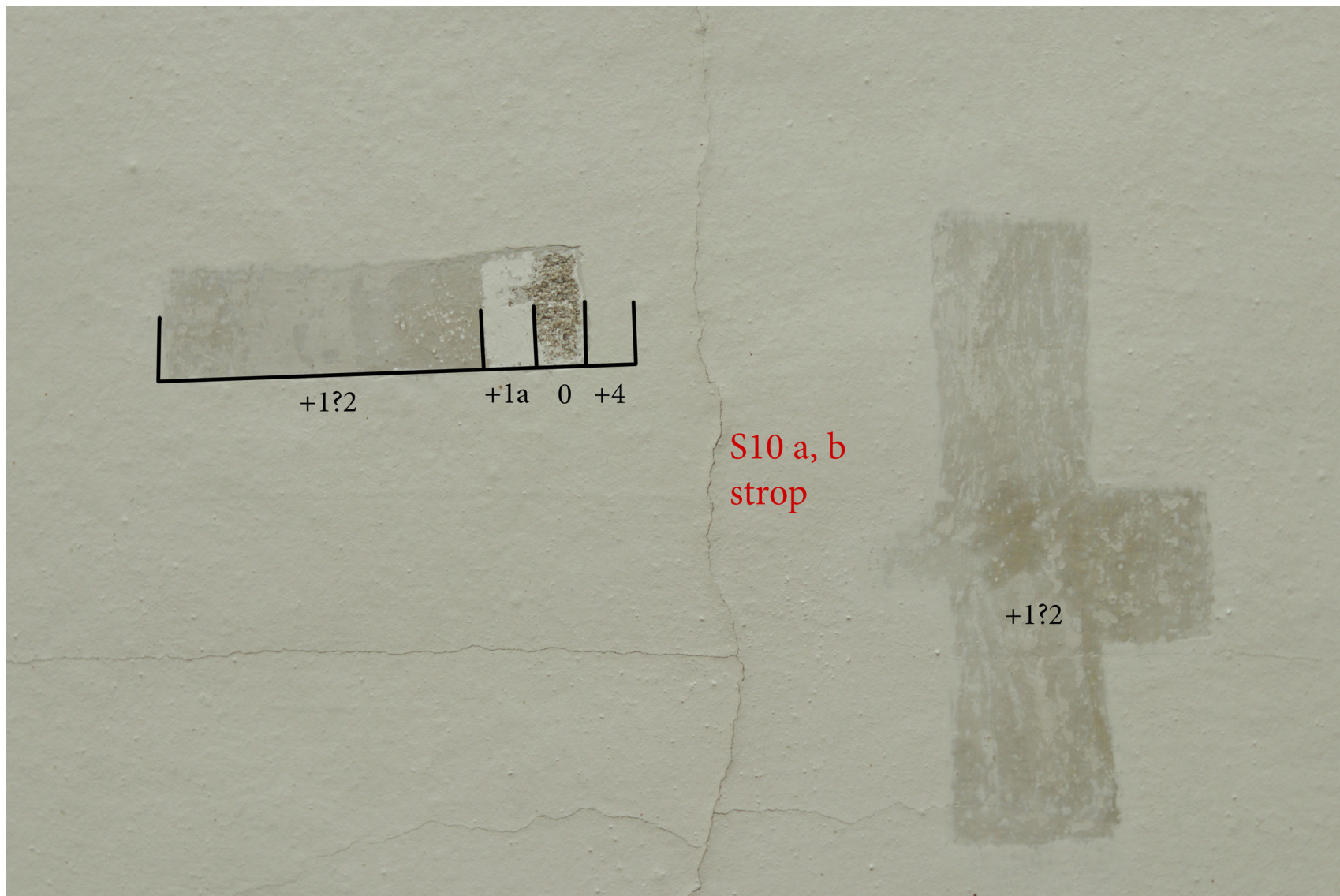
Obr. 21: Sonda č. 9a a 9b, severní stěna místnosti č. 328.

Obr. 22: Sonda č. 9c, severní stěna místnosti č. 328.

Obr. 23: Sonda č. 9d, severní stěna místnosti č. 328.

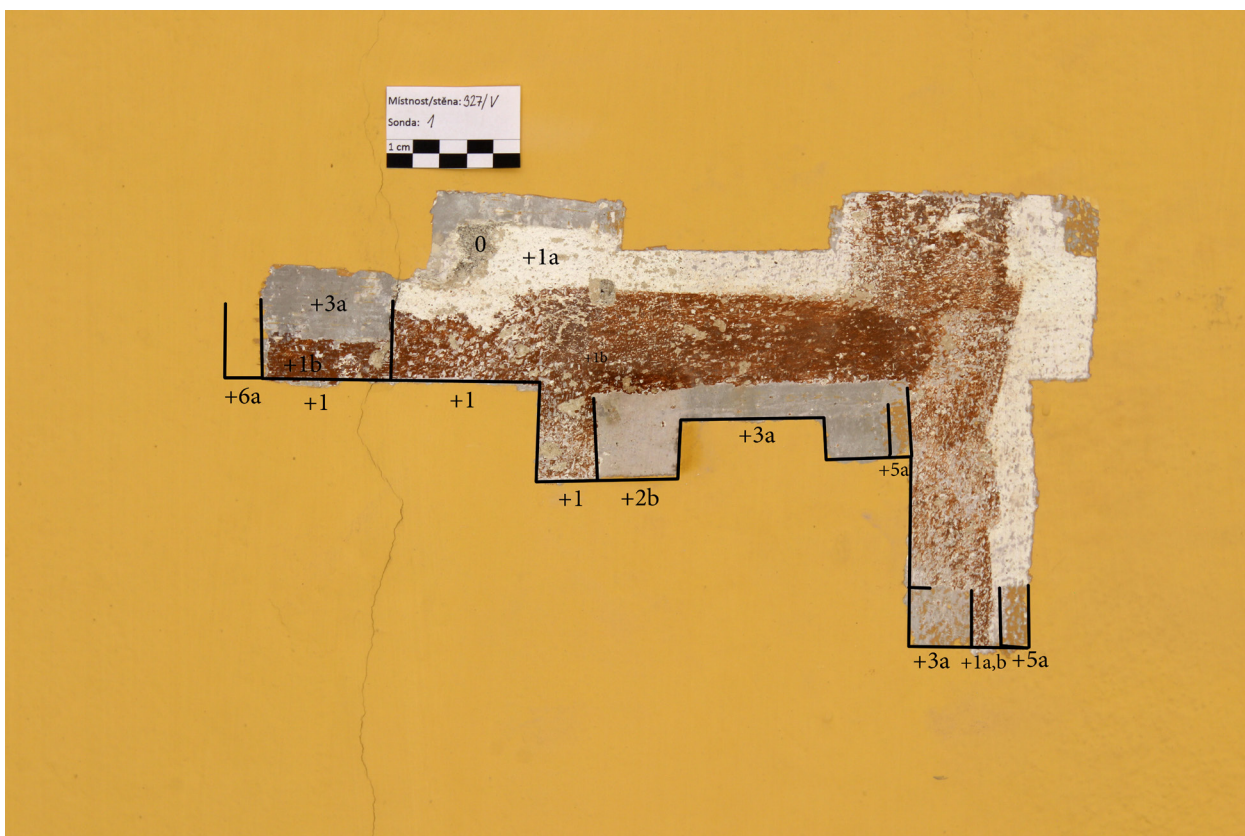

Obr. 24:
Sonda č. 10a
a 10b, strop
místnosti
č. 328.

Obecná tabulka s popisem všech vrstev nástěnné malby v místnosti č. 327 (*Zlatý salónek*):

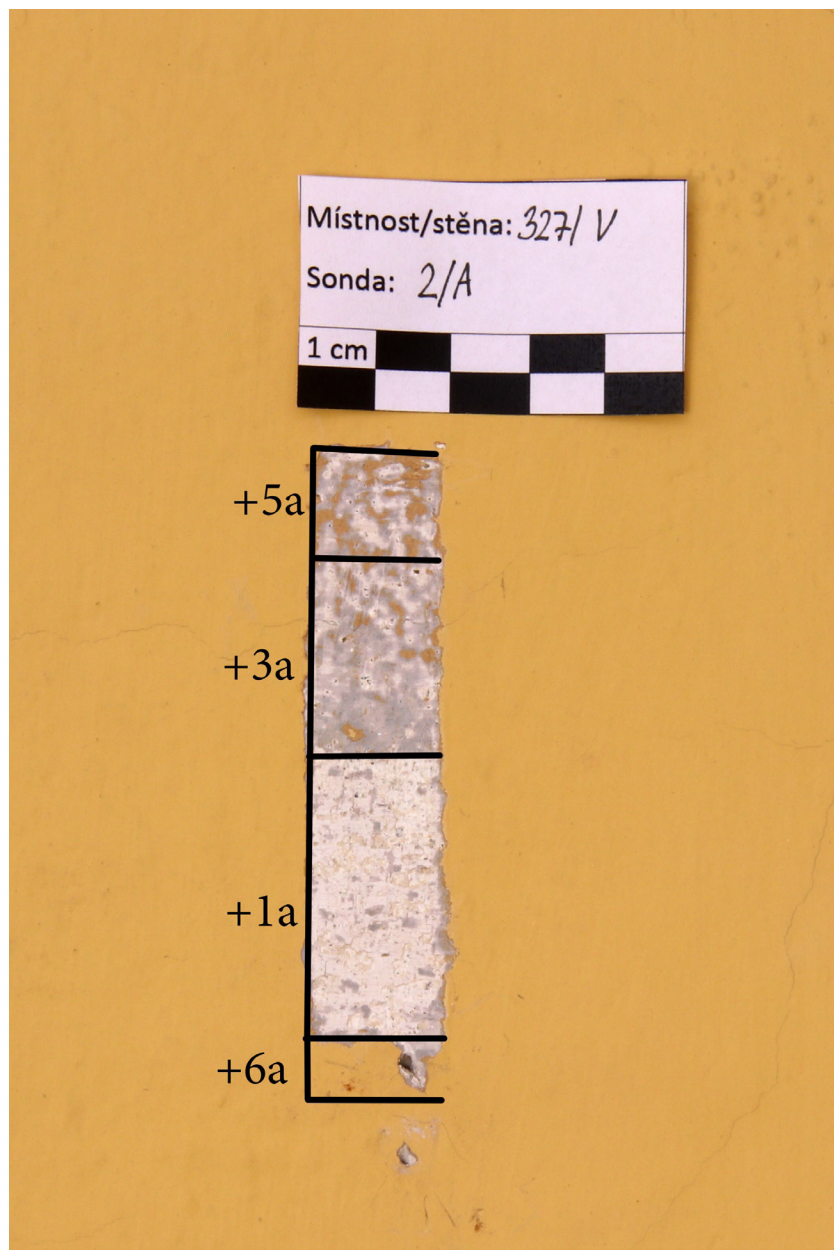
-1	zdivo
0	jemnozrná vápenná omítka
+1	a – bílý vápenný nátěr (pravděpodobně podkladová vrstva) b – červenohnědá barevná vrstva (na různých místech stěn, ale v soklové oblasti s táflováním se nevyskytuje) c – celoplošný bílý nátěr
+2	a – žlutá barevná vrstva (špaleta) b – růžová barevná vrstva c – šedá barevná vrstva (špaleta) d – okrová barevná vrstva (iluzivní táflování)
+3	a – šedá barevná vrstva b – tyrkysová barevná vrstva – snížená koheze (práškovatí); nachází se pouze u sond č. 5 a č. 10 c – okrová – hnědá barevná vrstva (iluzivní táflování)
+4	bílookrová vrstva – patrně 19. století
+5	a – tmavě okrová barevná vrstva (obdélná pole s projmutými rohy) b – tmavě šedá barevná vrstva ohraničená bílou linkou (rámování) c – iluzivní táflování
+6	a – okrová barevná vrstva (obdélná pole s projmutými rohy) b – světle šedá barevná vrstva (rámování)

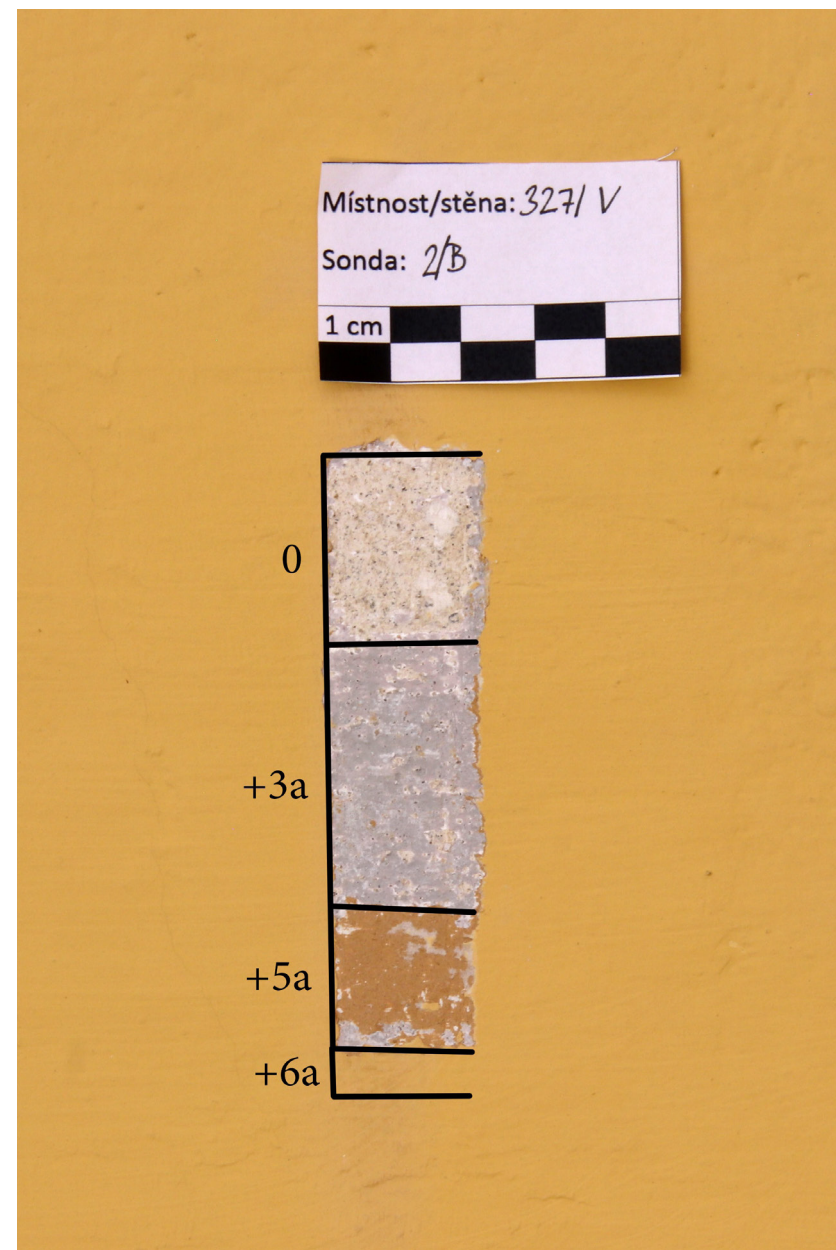
Obr. 25: Grafické vyznačení sond, východní stěna místnosti č. 327.

Obr. 26: Sonda č.1, východní stěna místnosti č. 327.

Obr. 27:
Sonda č. 2a,
východní stě-
na místnosti
č. 327.

Obr. 28:
Sonda č. 2b,
východní stě-
na místnosti
č. 327.

Obr. 29:
Grafické vy-
značení sond,
jižní stěna
místnosti
č. 327.

Obr. 30:
Sonda č. 3a,
jižní stěna
místnosti
č. 327.

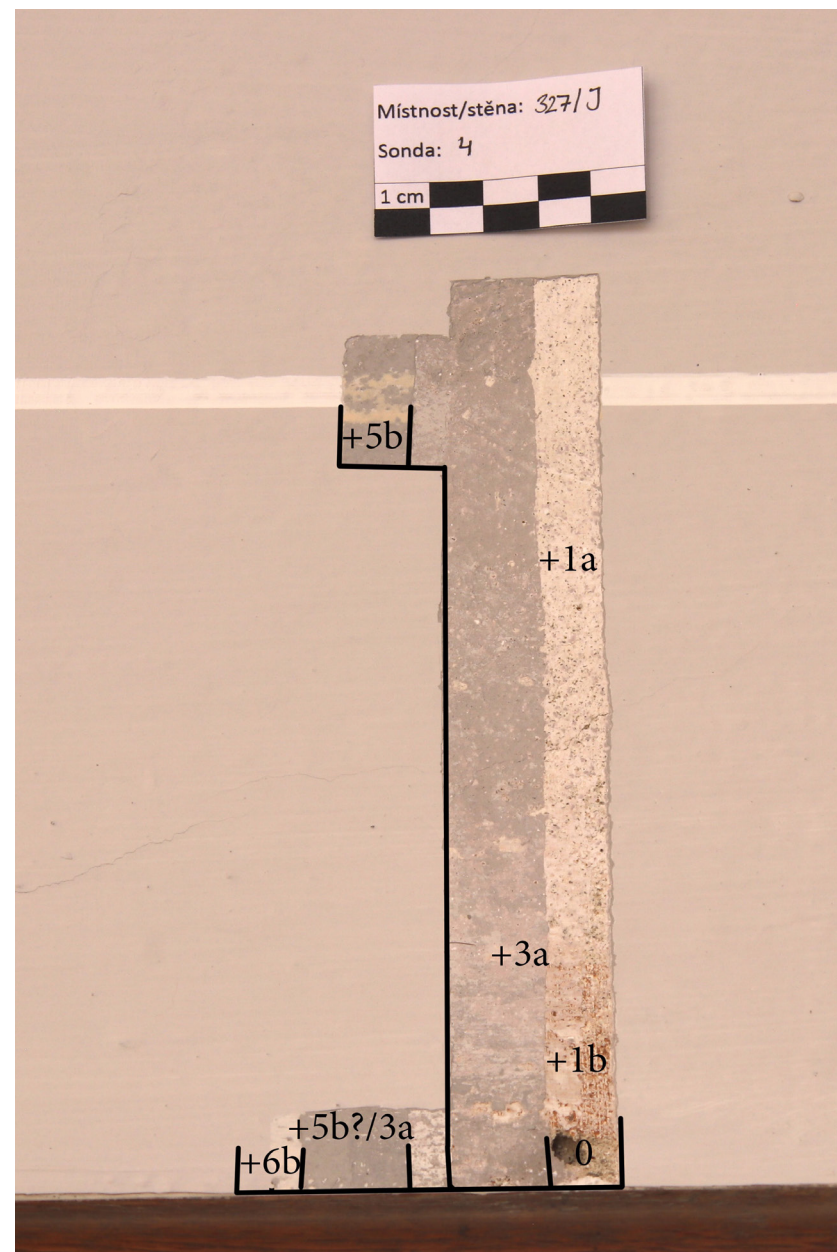
Obr. 31:
Sonda č. 3b,
jižní stěna
místnosti
č. 327.

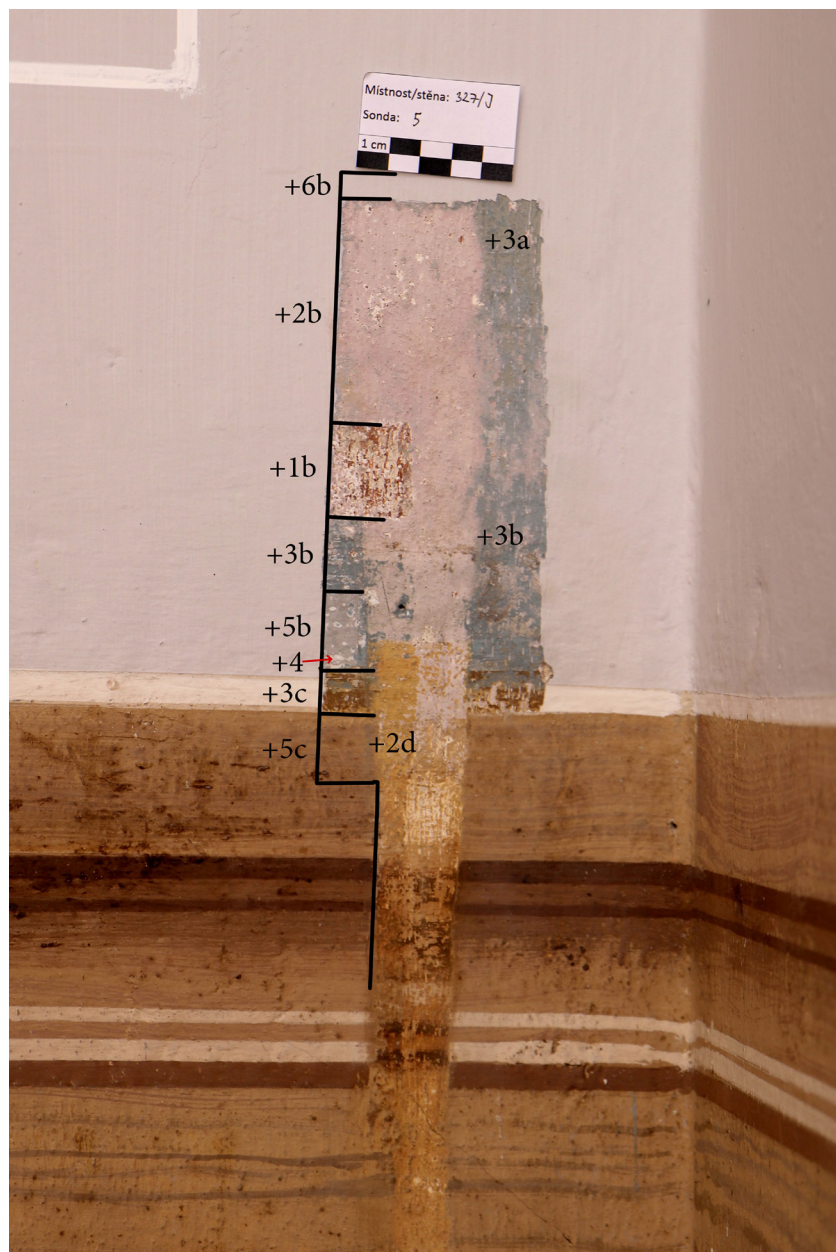
Obr. 32:
Sonda č. 3c,
jižní stěna
místnosti
č. 327.

Obr. 33:
Sonda č. 4,
jižní stěna
místnosti
č. 327.

Obr. 34:
Sonda č. 5,
jižní stěna
místnosti
č. 327.

Obr. 35:
Sonda č. 6,
západní stěna
místnosti
č. 327.

Obr. 36: Sonda č. 7a, západní stěna místnosti č. 327, severní okno, jižní okenní špaleta.

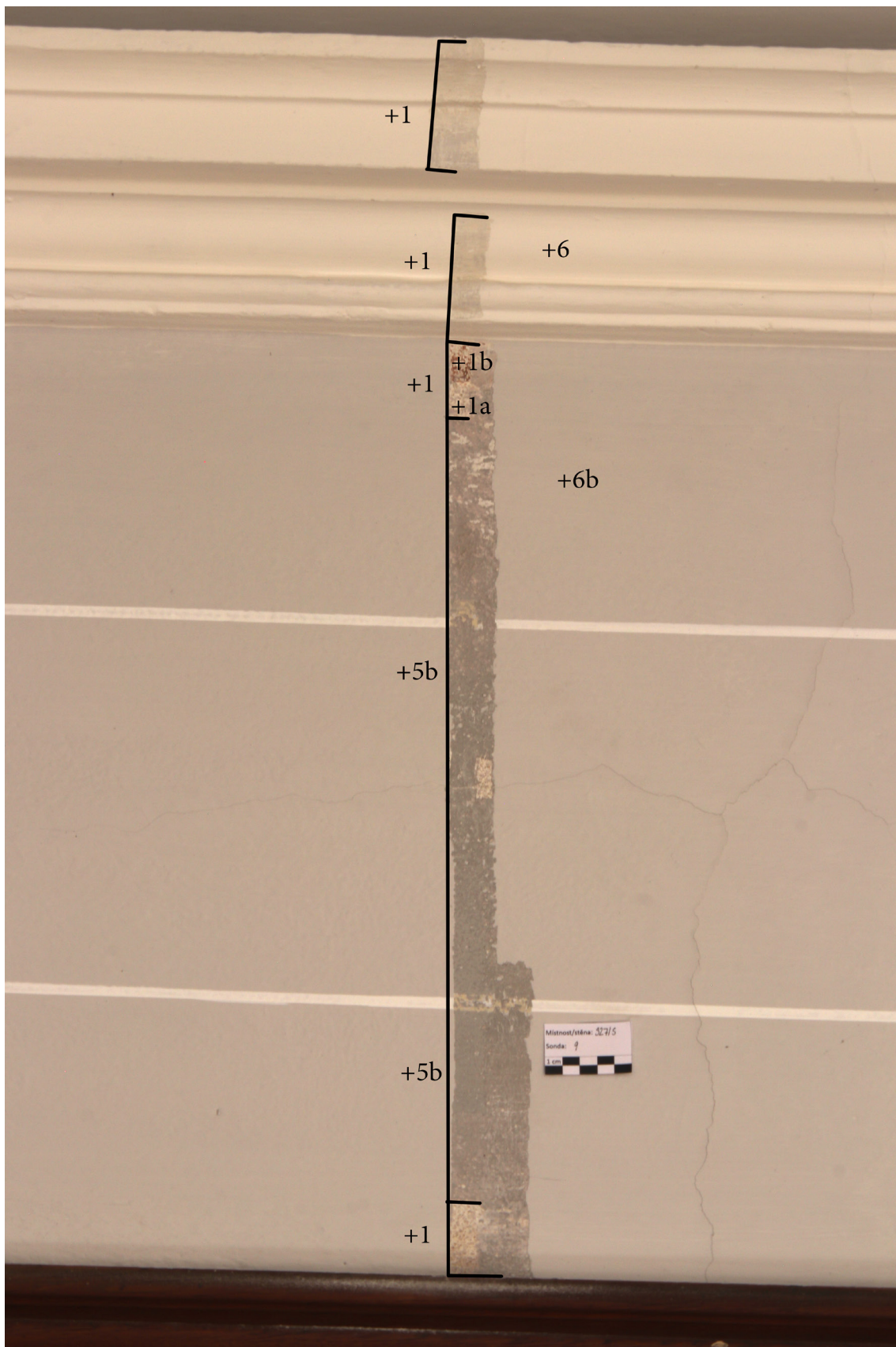

Obr. 37:
Sonda č.
7b, západní
stěna míst-
nosti č. 327,
severní okno,
jižní okenní
špaleta.

Obr. 38: Grafické vyznačení sond, severní stěna místnosti č. 327.

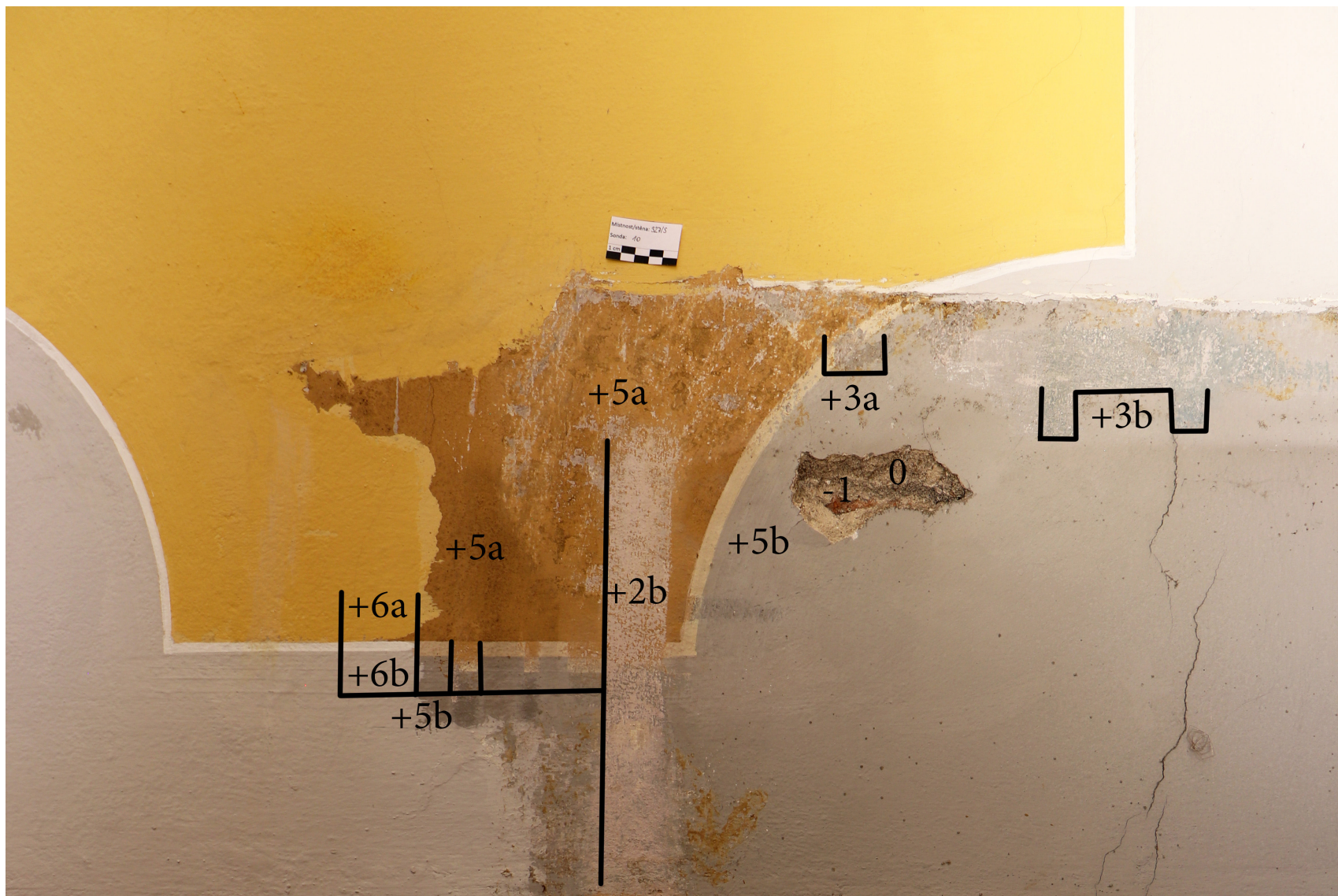
Obr. 39: Sonda č. 8, severní stěna místnosti č. 327.

Obr. 40: Sonda č. 9, severní stěna místnosti č. 327.

Obr. 41: Sonda č. 10, severní stěna místnosti č. 327.

Obr. 42:
Sonda č. 10,
severní stěna
místnosti
č. 327. Detail
sondy.

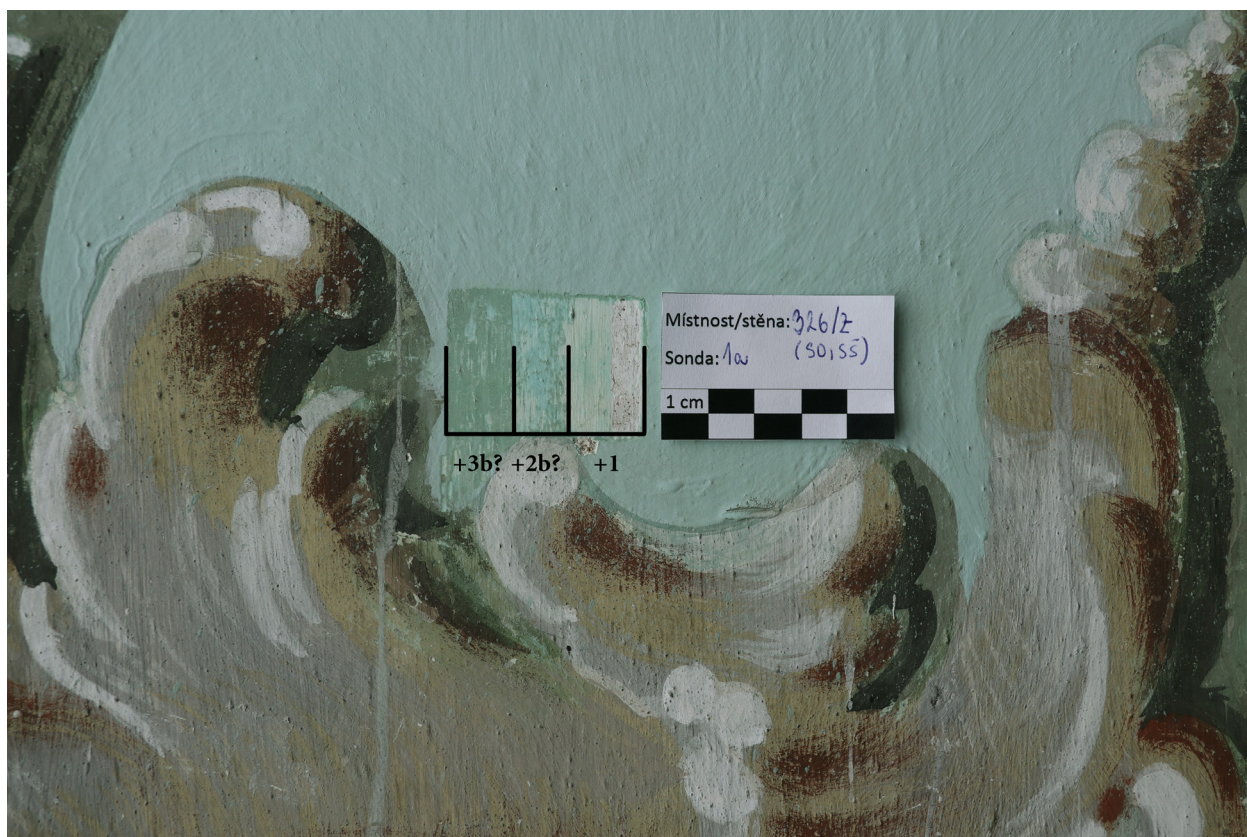
Obecná tabulka s popisem všech vrstev nástěnné malby v místnosti č. 326 (*Zelený salónek*):

-1	zdivo
0	jemnozrnná vápenná omítka
+1	bílý vápenný nátěr (pravděpodobně podkladová vrstva)
+2	pravděpodobně nejstarší barevná vrstva (k této vrstvě patří rokokový ornament) a – světle šedá barevná vrstva (podkladová) b – světle zelená barevná vrstva (monochromní středové pole) c – tmavě šedá barevná vrstva d – iluzivní mramorování (za kamny) e – okrová barevná vrstva (iluzivní táflování)
+3	a – tmavě šedá barevná vrstva (rámování polí) b – tmavě zelená barevná vrstva (obdélná pole) c – bílá barevná vrstva (linky) d – okrová a hnědá barevná vrstva (iluzivní táflování)
+4	svrchní barevná vrstva a – světle šedá barevná vrstva (rámování polí) b – světle zelená barevná vrstva (obdélná pole s projmutými okraji) c – bílá barevná vrstva (linky)

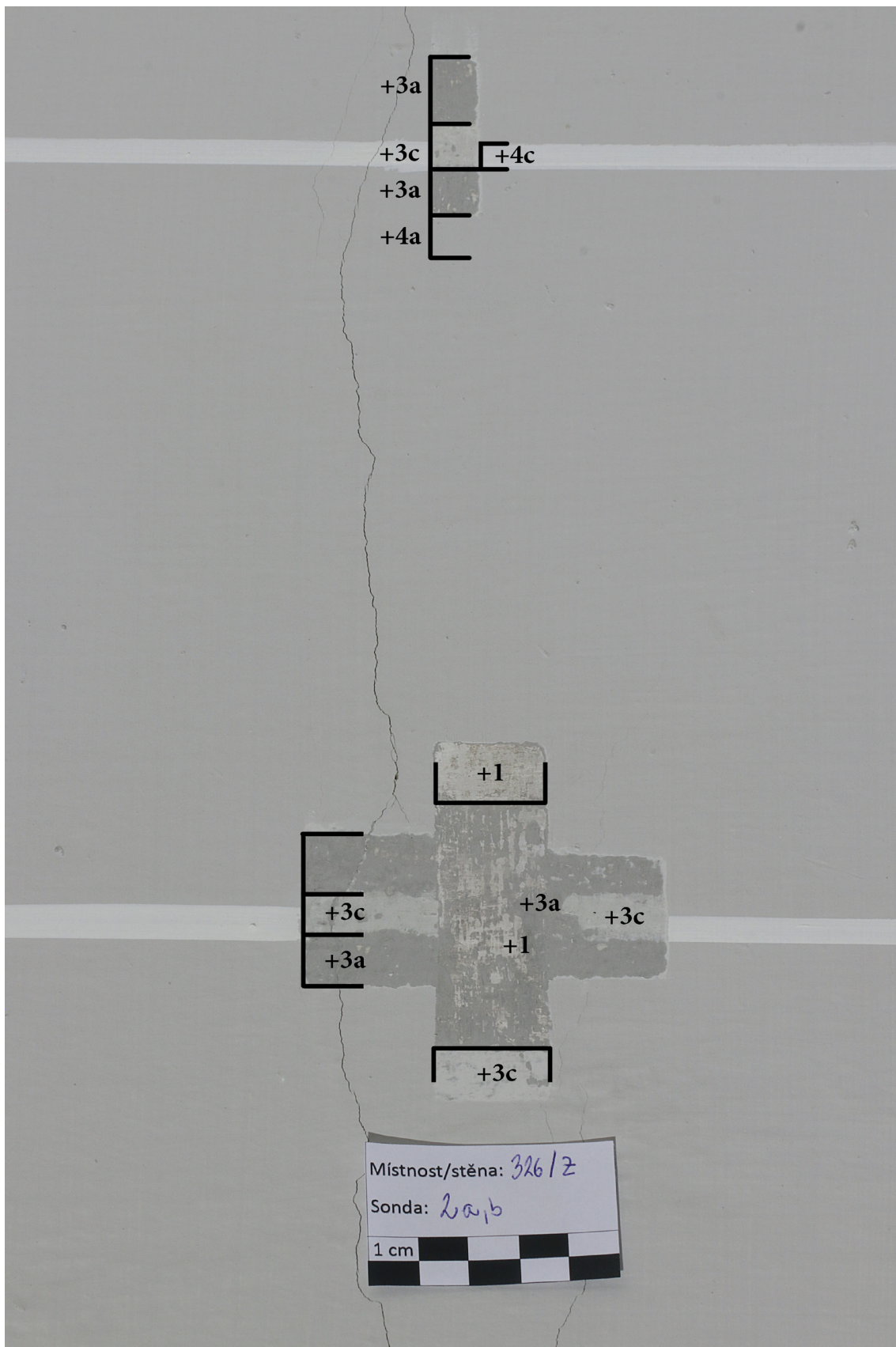
Obr. 43:
Grafické vyzna-
čení sond na
západní stěně
místnosti č. 326.

Obr. 44: Sonda č. 1a, západní stěna místnosti č. 326, severní okno, severní okenní špaleta.

Obr. 45: Sonda č. 1b, západní stěna místnosti č. 326, severní okno, severní okenní špaleta.

Obr. 46: Sonda č. 2a a 2b, západní stěna místnosti č. 326.

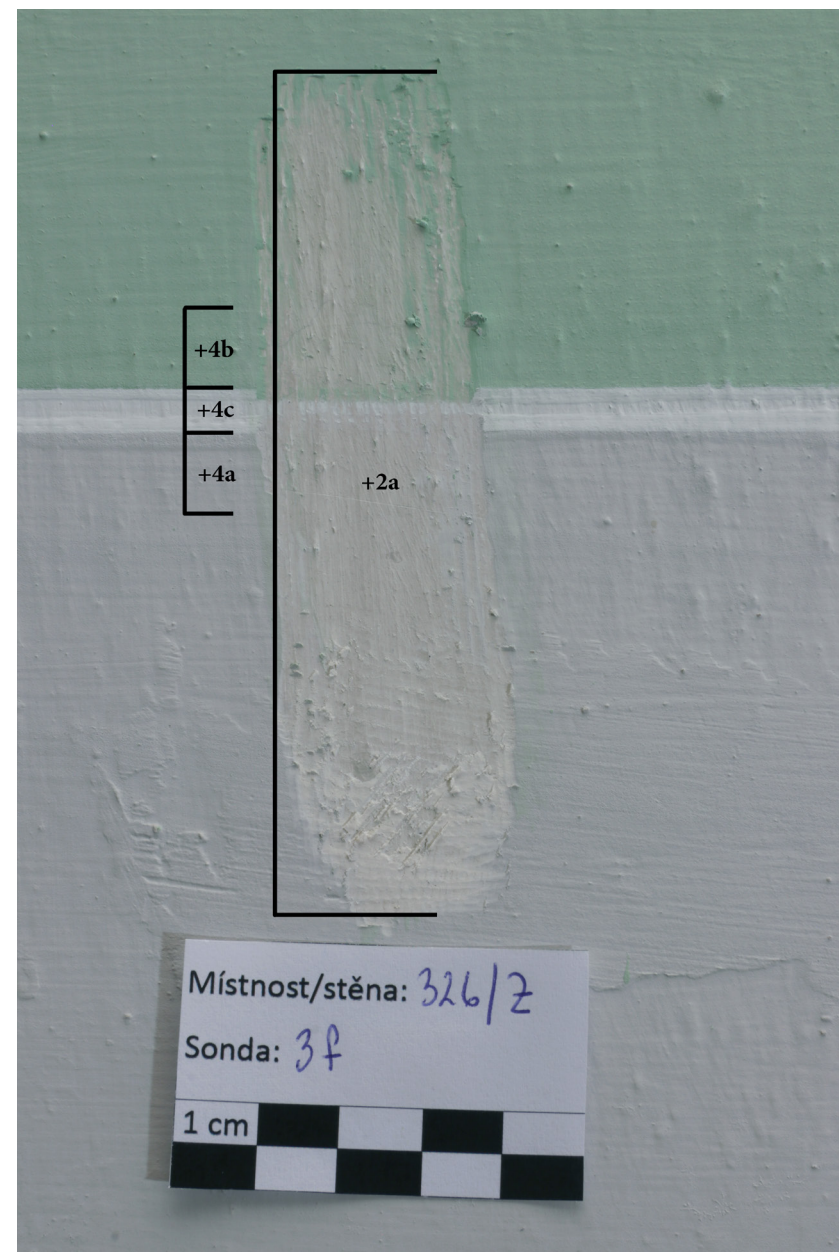
Obr. 47: Sonda č. 3a a 3b, západní stěna místnosti č. 326.

Obr. 48: Sonda č. 3c a 3d, západní stěna místnosti č. 326.

Obr. 49:
Sonda č. 3e,
západní stěna
místnosti č. 326.

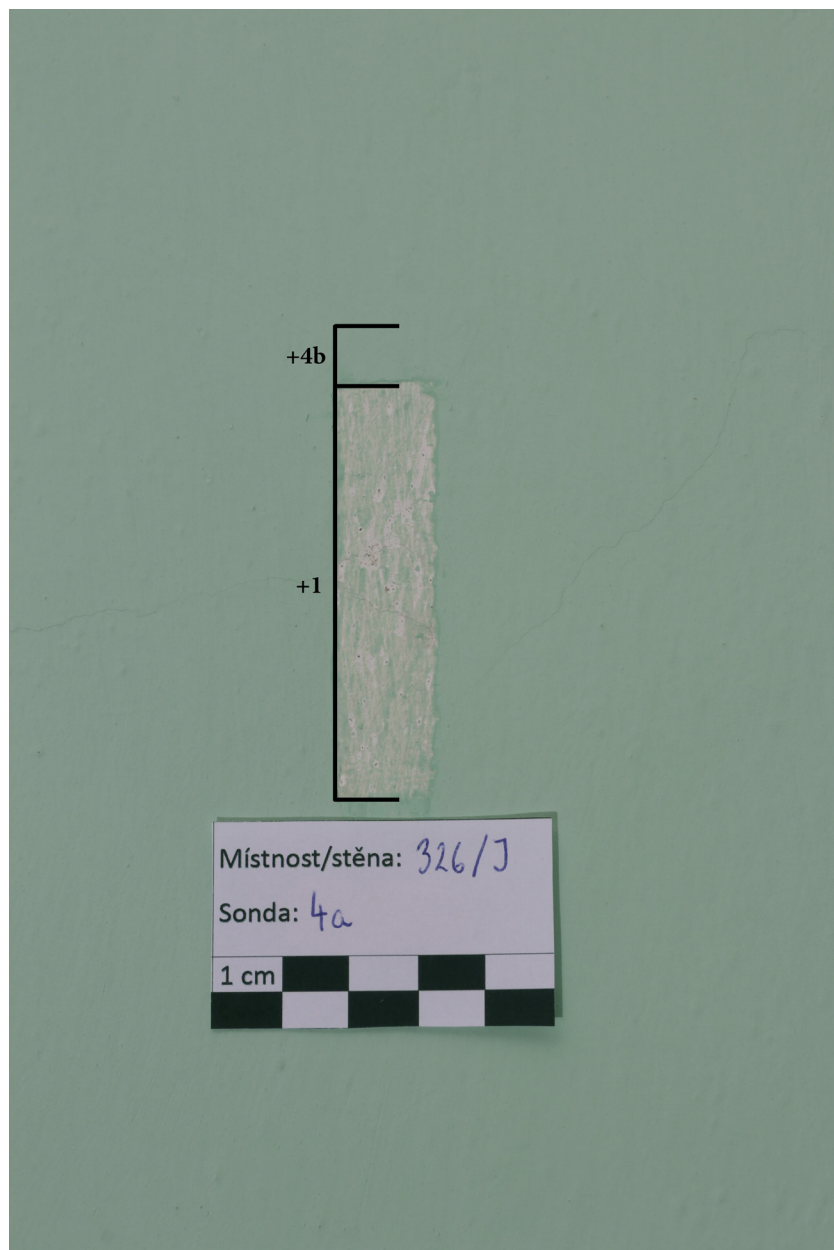
Obr. 50:
Sonda č. 3f,
západní stěna
místnosti č. 326.

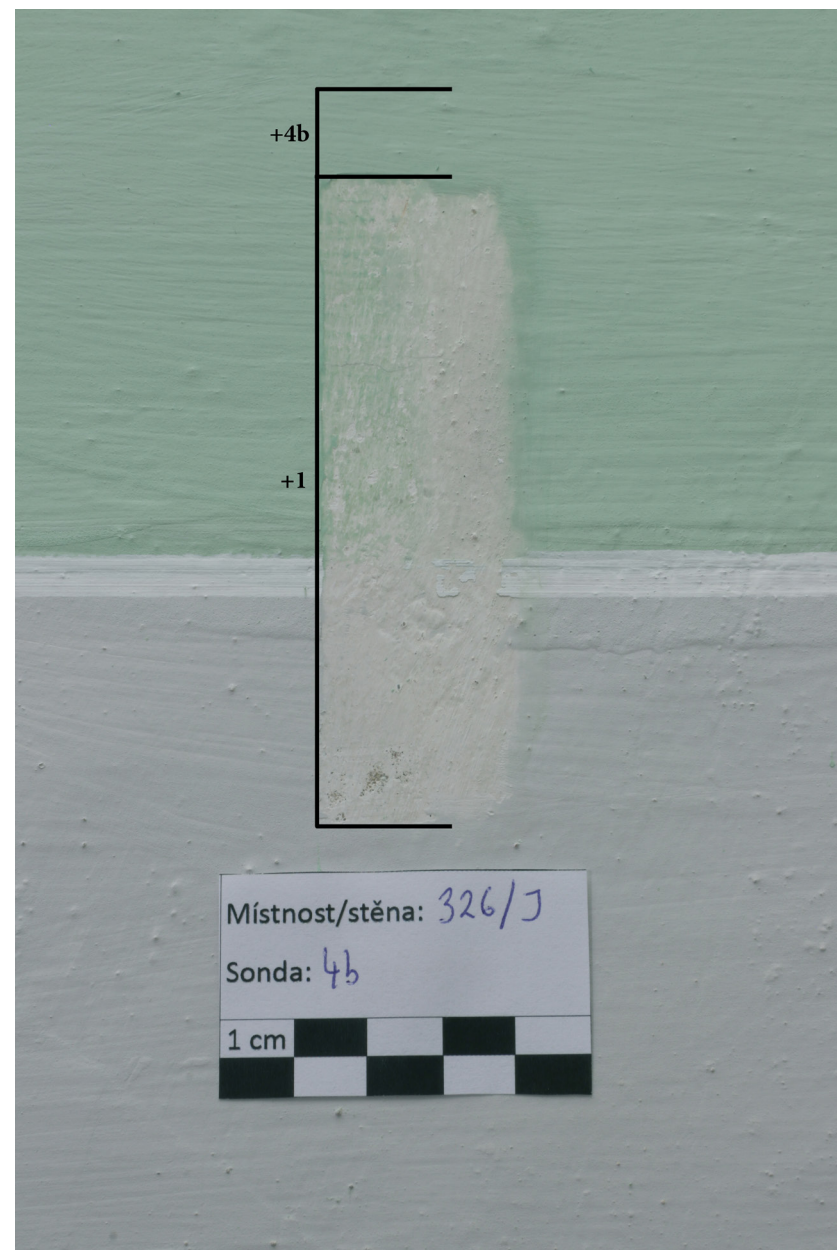

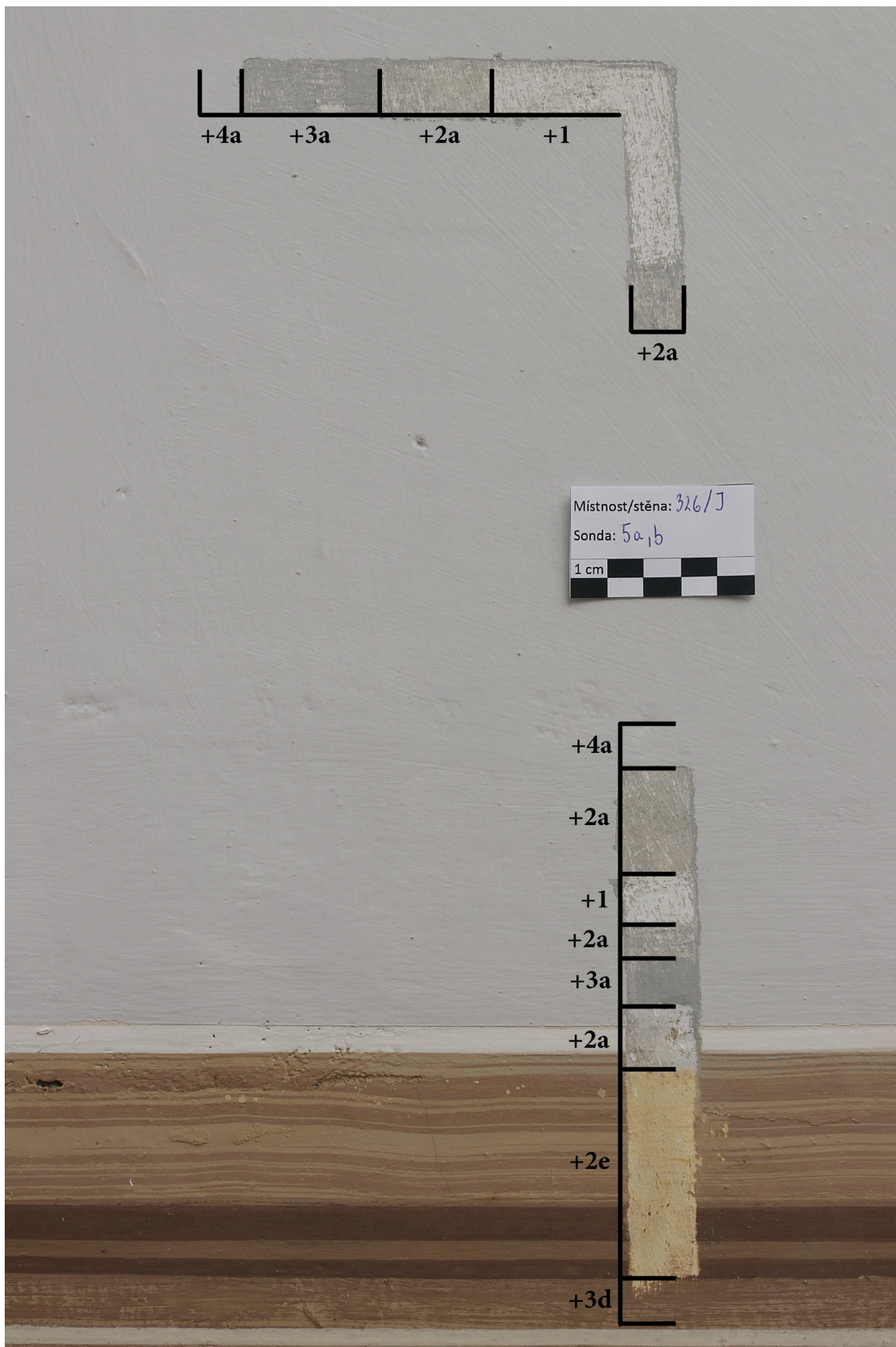
Obr. 51:
Grafické vy-
značení sond
na jižní stěně
místnosti č. 326.

Obr. 52:
Sonda č. 4a, jižní
stěna místnosti
č. 326.

Obr. 53:
Sonda č. 4b,
jižní stěna míst-
nosti č. 326.

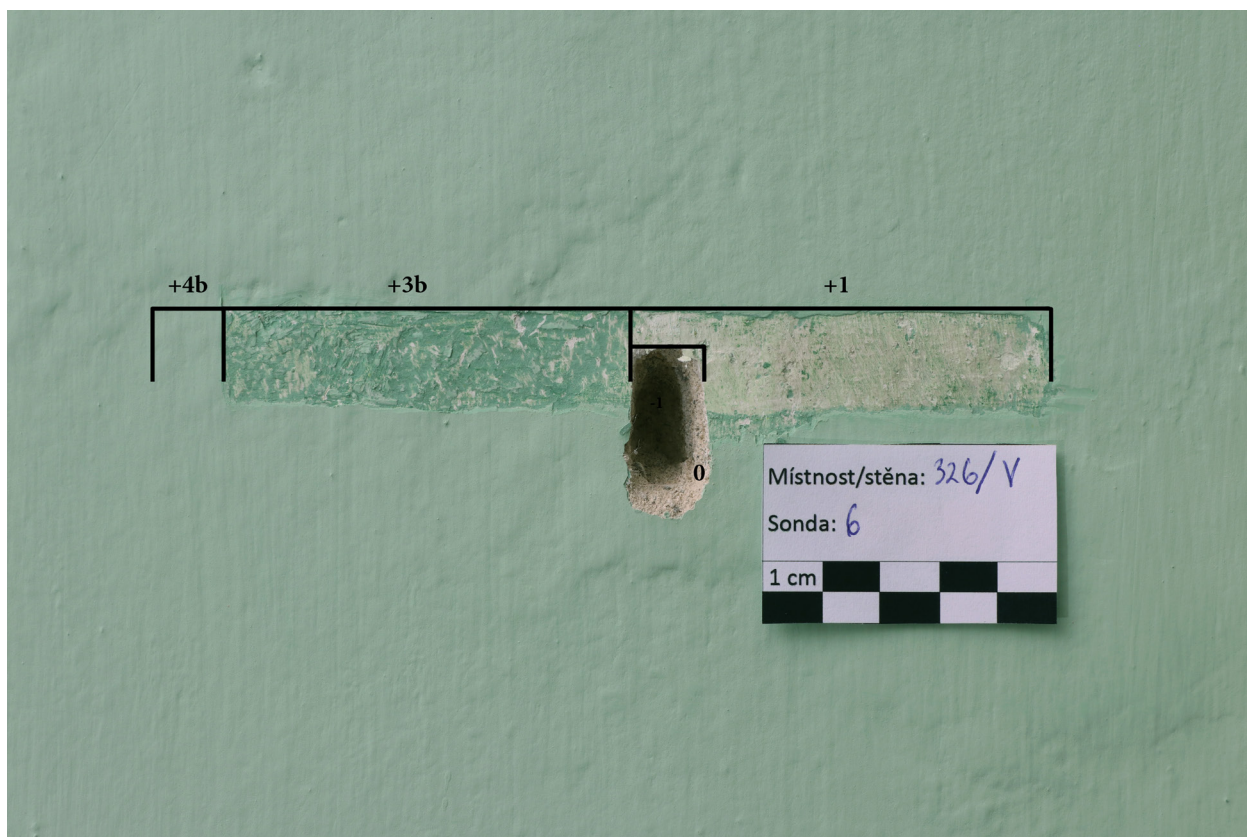

Obr. 54: Sonda č. 5a a 5b, jižní stěna místnosti č. 326.

Obr. 55:
Grafické vyzna-
čení sond na
východní stěně
místnosti č. 326.

Obr. 56: Sonda č. 6, východní stěna místnosti č. 326.

Obr. 57: Sonda č. 7a a 7b, východní stěna místnosti č. 326.

Obr. 58: Grafické vyznačení sond na severní stěně místnosti č. 326.

Obr. 59: Sonda č. 8, severní stěna místnosti č. 326.

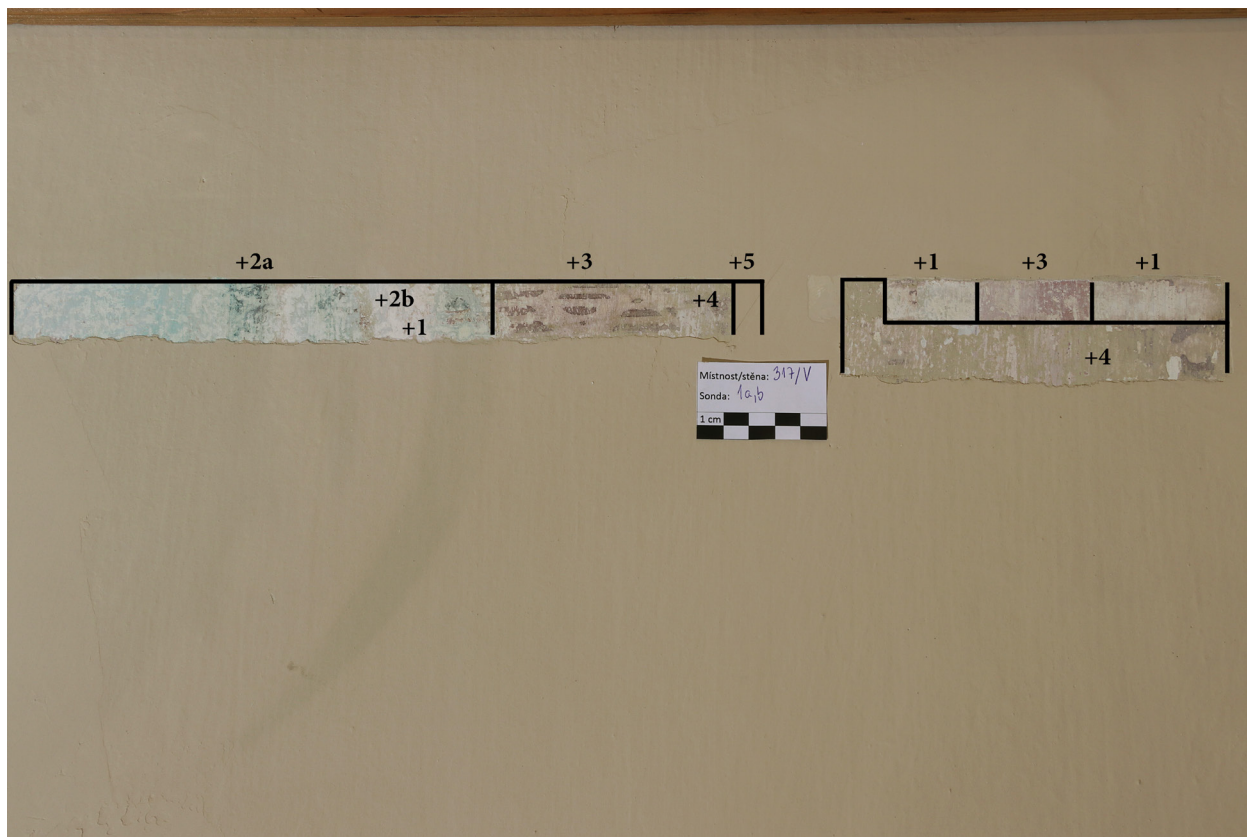

Obecná tabulka s popisem všech vrstev nástěnné malby v místnosti č. 317 (*Chlapecký pokoj*):

0	jemnozrnná vápenná omítka
+1	bílý vápenný nátěr (pravděpodobně podkladová vrstva)
+2	pravděpodobně nejstarší barevná vrstva a – vícebarevný rokaj (zelená, okrová barevná vrstva atd.) b – šedá barevná vrstva c – okrová barevná vrstva (iluzivní táflování)
+3	výmalba válečkem (červené proužky na růžovém pozadí)
+4	okrovozelená barevná vrstva
+5	okrová vrstva (s rámováním v rozích)

Obr. 60: Grafické vyznačení sond na východní stěně místnosti č. 317.

Obr. 61: Sonda č. 1a a 1b, východní stěna místnosti č. 317.

Obr. 62: Sonda č. 1c, východní stěna místnosti č. 317.

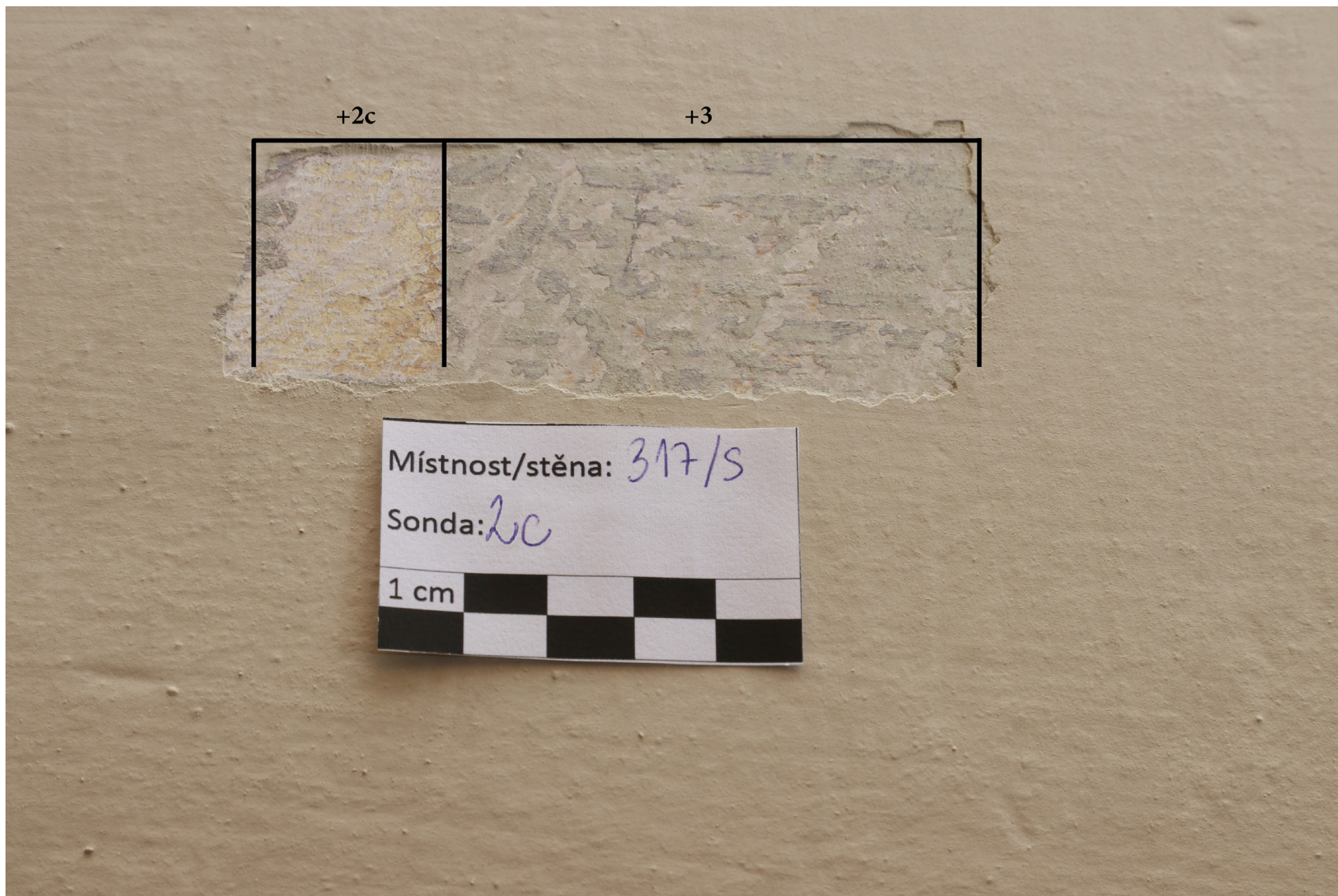

Obr. 63: Grafické vyznačení sond na severní stěně místnosti č. 317.

Obr. 64: Sonda č. 2a, severní stěna místnosti č. 317.

Obr. 65: Sonda č. 2b, severní stěna místnosti č. 317.

Obr. 66:
Sonda č. 2c,
severní stěna
místnosti č. 317.

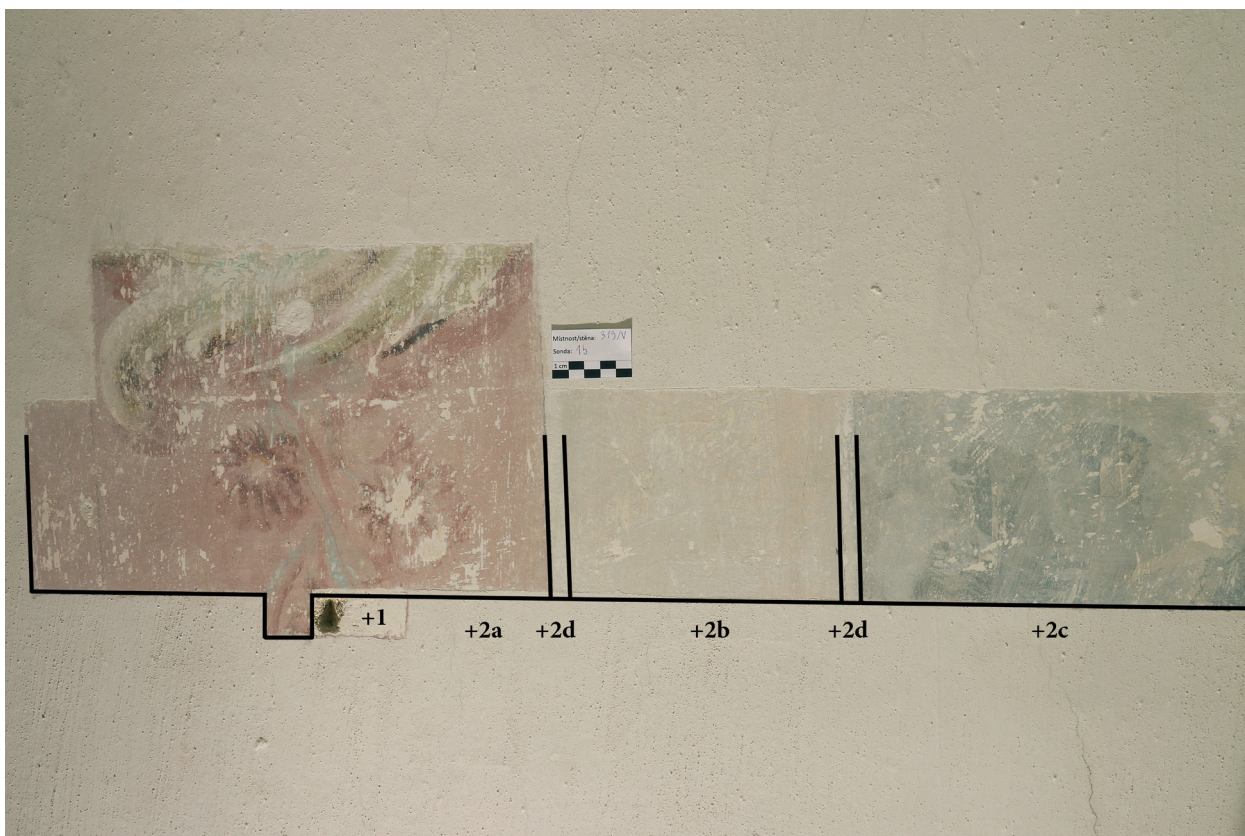

Obecná tabulka s popisem všech vrstev nástěnné malby v místnosti č. 319 (*Komora*):

0	jemnozrná vápenná omítka
+1	bílý vápenný nátěr (pravděpodobně podkladová vrstva)
+2	a – růžová dekorativní výmalba s rokajem b – bílookrová barevná vrstva c – šedá barevná vrstva (možné mramorování) d – bílé linky e – šedookrová barevná vrstva
+3	okrovozelená barevná vrstva
+4	bílý vrchní nátěr

Obr. 67: Grafické vyznačení sond na východní stěně místnosti č. 319.

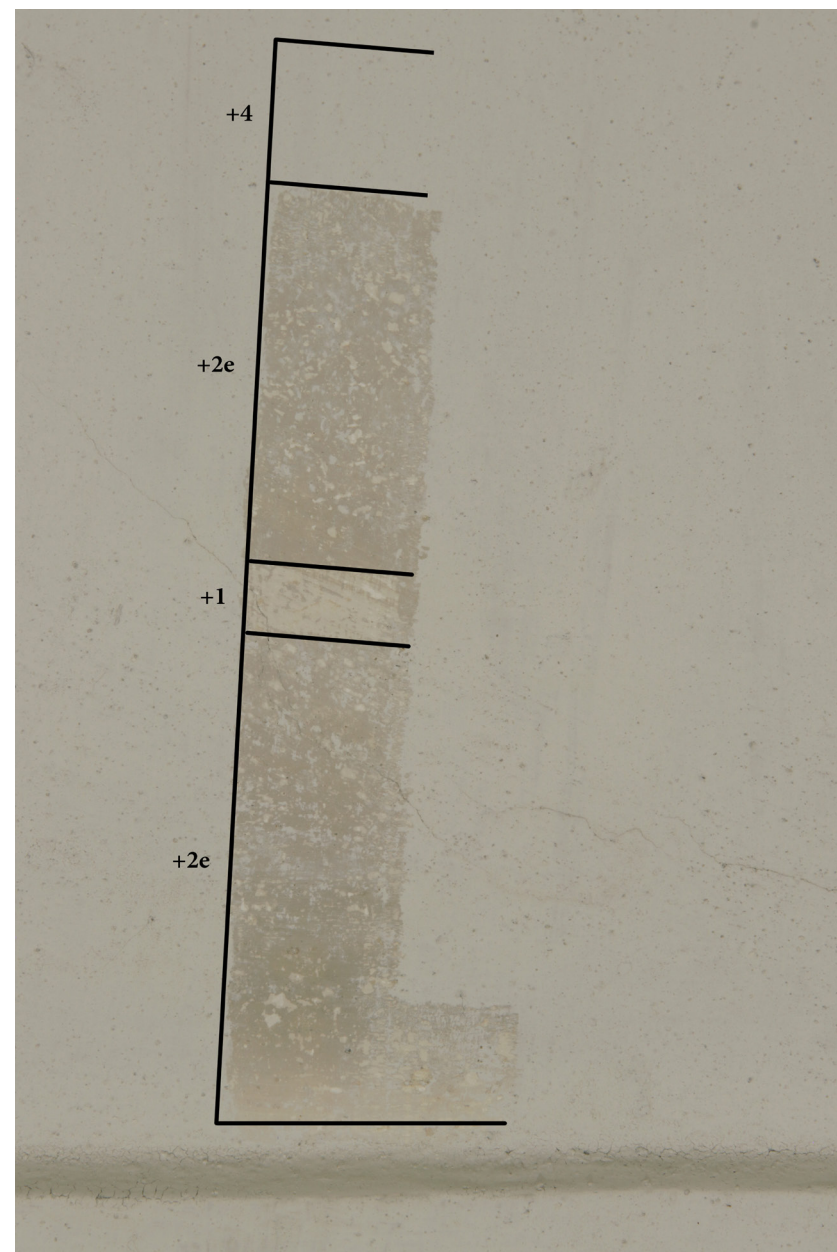
Obr. 68: Sonda č. 1a, východní stěna místnosti č. 319.

Obr. 69: Sonda č. 1b, východní stěna místnosti č. 319.

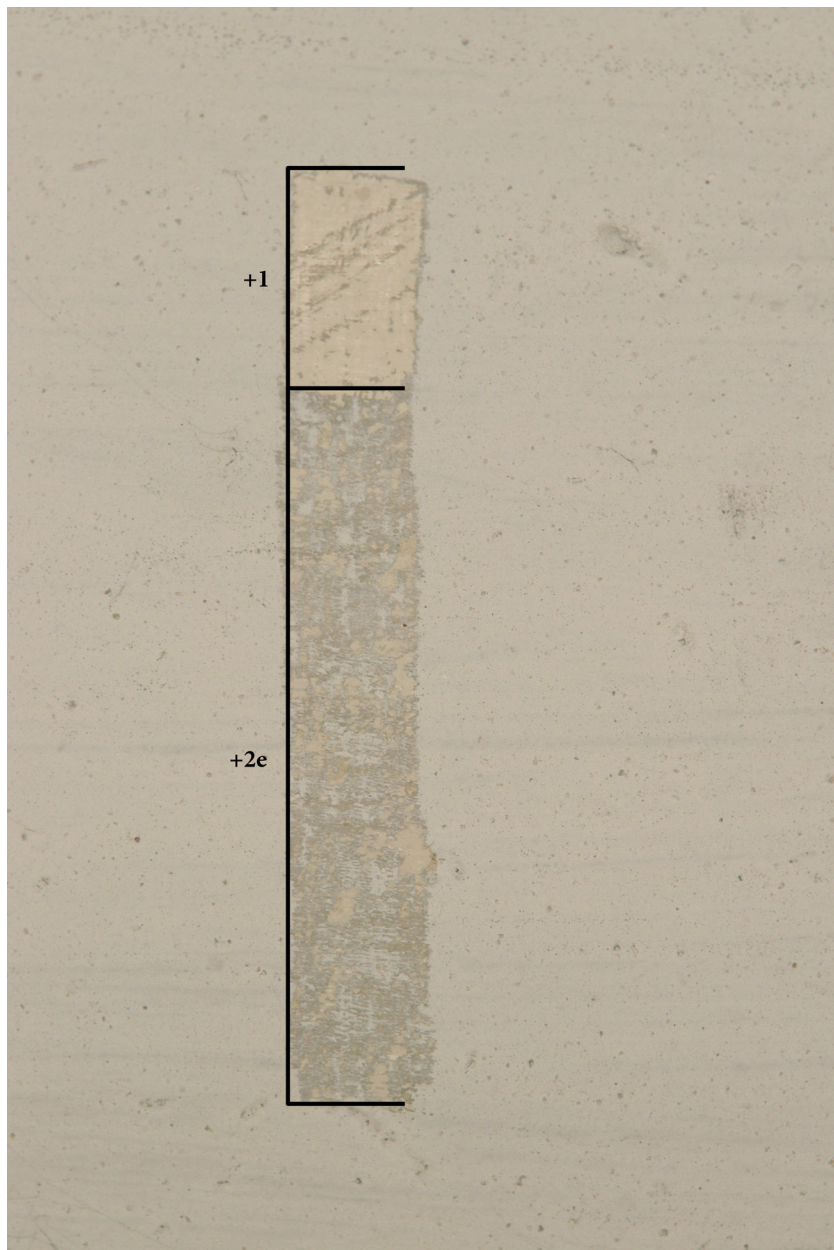
Obr. 70:
Grafické vy-
značení sond
na jižní stěně
místnosti č. 319.

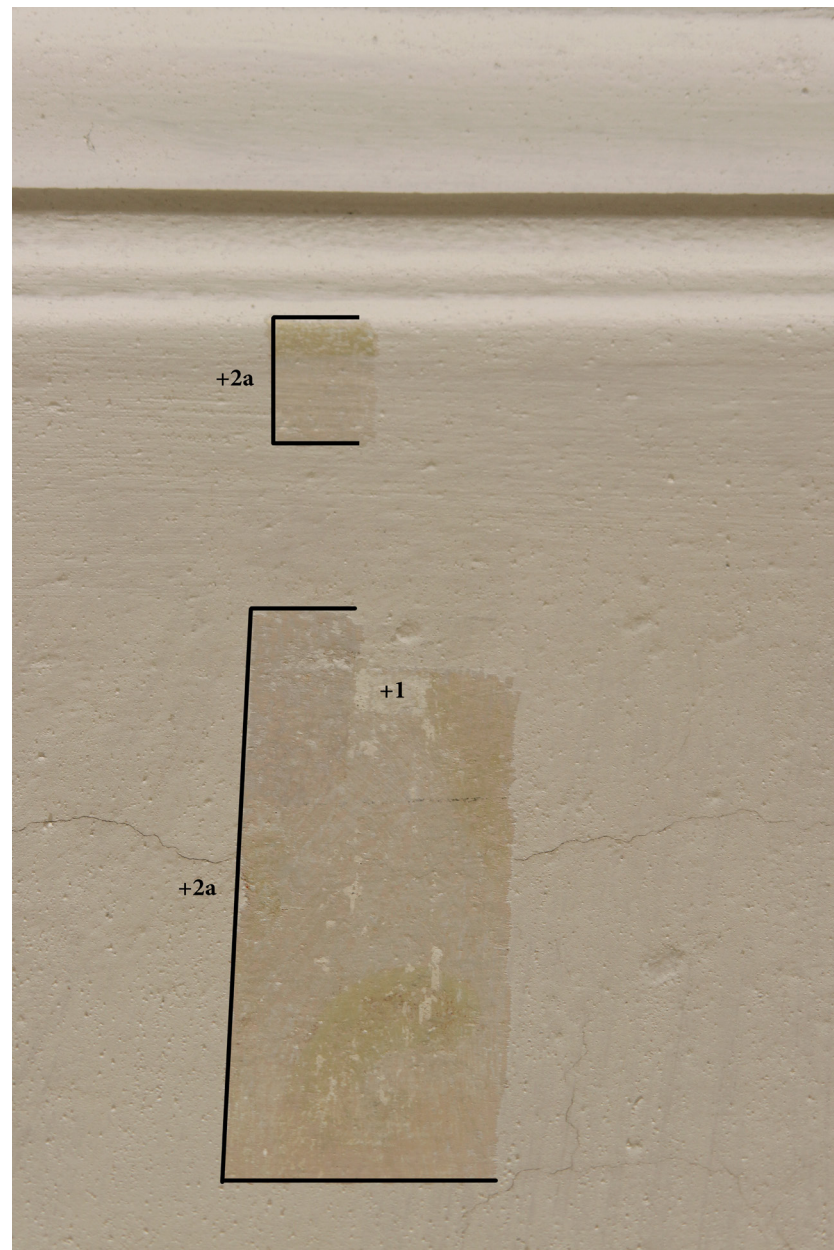
Obr. 71:
Sonda č. 2a, jižní
stěna místnosti
č. 319.

Obr. 72:
Sonda č. 2b,
jižní stěna míst-
nosti č. 319.

Obr. 73:
Sonda č. 2c, jižní
stěna místnosti
č. 319.

3.2.3.2 Výsledky sondážního průzkumu

Místnost č. 328

V rámci sondážního průzkumu v místnosti č. 328 bylo provedeno celkem 10 stratigrafických sond s označením S1–S10.

Z průzkumu bylo zjištěno, že je na omítce všude nanesen bílý (šedobílý) podkladový nátěr.

Na plochách stropu a říms jsou monochromní šedobílé nátěry.

Na stěnách je na podkladovém bílém nátěru lokálně aplikována tmavě šedá vrstva tmelu, patrně sádrového (vrstva +2a), na něm je světle žlutý monochromní nátěr (vrstva +2b). Následují okrově šedý nátěr (vrstva +3) a současný bílý nátěr.

Za kamny je na bílém nátěru světle šedé mramorování (vrstva +1d), na kterém se nachází tmavší šedá vrstva (+2e). Následují okrově šedý nátěr (vrstva +3) a současný bílý nátěr.

V oblasti soklu je na bílém nátěru okrové táflování (vrstva +1b). Na něm je v obdobné barevnosti další iluzivní táflování (vrstva +2c). Následuje žlutookrová vrstva, okrově šedý nátěr (vrstva +3) a současný bílý nátěr.

V okenních špaletách je na bílém nátěru zelené pole rámované rokokovým ornamentem a šedým rámem (vrstva +1c). Rokokový ornament je zejména v místech světlých stínů lokálně přemalován. Zelené a šedé rámování je více či méně převrstveno a opravováno tenkým nátěrem s mírně odlišnou barevností (vrstva +2d).

Místnost č. 327

V místnosti č. 327, ve *Zlatém salóňku*, bylo provedeno celkem 10 stratigrafických sond. Jejich označení je S1–S10.

Z průzkumu bylo zjištěno, že je na omítce všude nanesen bílý (šedobílý) podkladový nátěr.

Strop je novodobý, na plochách stropu a říms jsou monochromní šedobílé nátěry.

Na stěnách je na bílém nátěru nanесena tmavě červená barevná vrstva (vrstva +1b) a bílá (vrstva +1a). Následně byla aplikována vrstva růžové barvy (vrstva +2b). Na ni navazuje barevná vrstva plošných nátěrů šedé barevnosti, doplněné v rozích o tyrkysovou barvu (vrstva +3a, b). Další vrstva byla nanесena v monochromní bílo okrové barevnosti (vrstva +4). Následující barevná vrstva stěn je nanесena celoplošně v monochromní tmavě okrové a tmavě šedé barevnosti (vrstva +5a, b). Poslední vrstva je podobně nanесena jako vrstva předchozí, liší se světlejšími odstíny okrové a šedé barevnosti (vrstva +6a, b).

V oblasti soklu je na bílém nátěru nanесena okrová barevná vrstva, na kterou bylo provedeno iluzivní táflování (vrstva +2d). Tuto vrstvu překrývá pozdější úprava iluzivního táflování (vrstva +3c a vrstva +5c).

V okenních špaletách je na bílém nátěru okrové pole rámované rokokovým ornamentem a šedým rámem (vrstva +2c). Rokokový ornament je v místech nasazených světel lokálně přemalován. Středové okrové pole a šedé rámování je přetřeno novodobým nátěrem (vrstva +6a,b).

Místnost č. 326

V tzv. *Zeleném salóňku* bylo provedeno celkem 8 stratigrafických sond, s označením S1–S8.

Z průzkumu bylo zjištěno, že je na omítce celoplošně nanесen bílý (šedobílý) podkladový nátěr (vrstva +1).

Strop je novodobý, na plochách stropu a říms jsou monochromní šedobílé nátěry.

Na stěnách se na bílém nátěru lokálně nachází šedá vrstva tmelu (patrně sádrového). Stěny byly následně pojednány celoplošným monochromním nátěrem světle šedé barevnosti (vrstva +2a). Poté následuje pozdější vrstva, tmavě šedé a tmavě zelené barevnosti (vrstva +3a, b, c). Poslední je současná barevná vrstva, světle šedé a světle zelené barevnosti (vrstva +4).

V severovýchodním koutu místnosti je za kamny na bílém nátěru provedeno iluzivní mramorování (vrstva +2d).

V oblasti soklu je na bílém nátěru provedeno iluzivní táflování. V provedených sondách byl nalezen otisk okrové barevné vrstvy (vrstva +2e), na kterém byla provedena pozdější vrstva okrové a hnědé barevnosti (vrstva +3d).

V okenních špaletách je na bílém nátěru provedena iluzivní výmalba. Na šedém pozadí se nachází zelené pole s rokajovými ornamenty. Šedé pozadí je tvořeno světle šedou a tmavě šedou vrstvou (vrstva +2a, c). Na ní je nanесena tmavě šedá barevná vrstva (vrstva +3a). Poslední je současná barevná vrstva, světle šedé barevnosti (vrstva +4).

Místnost č. 317

V tzv. *Chlapeckém pokoji* byly provedeny 2 stratigrafické sondy, pod označením S1 a S2.

Z průzkumu bylo zjištěno, že je na omítce všude nanесen celoplošný bílý (šedobílý) podkladový nátěr (vrstva +1).

Na stěnách je na bílém nátěru provedena výmalba rokají a kartuší, různé barevnosti (vrstva +2a, b). Další barevnou vrstvou tvoří červené proužky na růžovém nátěru, patrně výmalba dekoračním válečkem (vrstva +3). Následně byly stěny pojednány celoplošným okrově zeleným nátěrem (vrstva +4). Poslední, současná barevná vrstva, je provedena v okrové barevnosti (vrstva +5).

V oblasti soklu je na bílém nátěru provedeno iluzivní táflování, z kterého je dochován pouze otisk okrové barevné vrstvy (vrstva +2c). Na této vrstvě se nachází již zmíněná výmalba dekoračním válečkem, okrově zelená vrstva a současný nátěr. Strop je pojednán současným šedobílým nátěrem.

Místnost č. 319

V této místnosti byly provedeny stratigrafické sondy s rozšířeními a sonda na konkrétní vrstvu, s označením S1 a S2.

Z průzkumu bylo zjištěno, že je na omítce všude nanesen bílý (šedobílý) podkladový nátěr (vrstva +1).

Na stropě jsou monochromní šedobílé nátěry (vrstva +4).

Na stěnách je na bílém nátěru rokoková malba s kartušemi v zelené, šedé, růžové a okrové barevnosti (vrstva +2). Následující vrstvou je okrově zelený nátěr (vrstva +3) a poté současný bílý nátěr (vrstva +4).

3.3 Přírodovědný (chemickotechnologický) průzkum¹³

3.3.1 Konkrétní cíle průzkumu

V rámci průzkumu bylo za účelem zjištění stratigrafie barevných vrstev a identifikace použitých pigmentů odebráno celkem 5 vzorků k laboratorní analýze. Vzorky, které se týkaly místností popisovaných v restaurátorském průzkumu, nesou označení V1 a V5. Další vzorky, pod označením V2, V3 a V4, byly odebrány z místnosti č. 208.

Pro tyto účely byly využity metody optické mikroskopie (OM), rastrovací elektronové mikroskopie s energo-disperzní analýzou a mikrochemické reakce pro určení přítomnosti a typu pojiva.

3.3.2 Výsledky přírodovědného průzkumu

V místnosti č. 326 byl ze zeleného pole severní špalety severního okna západní stěny odebrán vzorek s označením V1. Z laboratorní analýzy vyplývá, že se na vápenné omítce nachází dva bílé vápenné nátěry (odpovídá vrstvě 1 sondážního průzkumu). Dále následují dvě zelené barevné vrstvy, přičemž v té nejstarší byl identifikován pravděpodobně uměle připravený bazický chlorid měďnatý (odpovídá vrstvě 2b sondážního průzkumu). Jedná se pravděpodobně

---

¹³ BAYER, Karol. *Analýzy vzorků barevných vrstev z nástěnných maleb v prostorech 1. a 2. patra zámku Vizovice*. Univerzita Pardubice, Fakulta restaurování. Litomyšl 2022.

o vrstvu původní rokokové výmalby. V další vrstvě byla identifikována barytová a zinková běloba, žlutý okr, pruská modř a malá příměs svinibrodské zeleně (odpovídá vrstvě 3b sondážního průzkumu). Vzhledem k použití novodobějších pigmentů lze tuto vrstvu považovat za druhotnou.

V rámci analýzy byla zjištěna také přítomnost bílkovin, ale vzhledem k tomu, že vrstvy nebylo možné od sebe oddělit, nelze určit, která vrstva je obsahuje.

Vzorek nesoucí označení V5 byl odebrán z modrozelené barevné vrstvy odhalené v sondě jižní stěny nad iluzivním táflováním v místnosti č. 327. Na omítce s vápenným nátěrem je hnědočervená barevná vrstva s příměsí umbry a červeného okru (odpovídá vrstvě 1b v sondážním průzkumu). Vzorek se při manipulaci v tomto místě rozštěpil, některé vrstvy zde mohou chybět (vrstvy 2 sondážního průzkumu). Barevné vrstvy na druhém kusu vzorku pochází pravděpodobně z 19. století, protože obsahují pigmenty vynalezené nebo rozšířené v 19. století (zinková běloba, barytová běloba, umělý ultramarín, chromová žluť). Následující modrozelená barevná vrstva, obsahuje umělý ultramarín, žlutý okr, chromovou žluť a zinkovou a barytovou bělobu (odpovídá vrstvě 3b sondážního průzkumu). Na ní se nachází okrová vrstva probarvená žlutým okrem, obsahující zinkovou a barytovou bělobu. Další okrovohnědá vrstva obsahuje okr a příměs uhlíkaté černi a zinkové běloby (obě vrstvy jsou součástí táflování 3c). Následuje světlá vrstva se zinkovou bělobou, bílou hlinkou a malou příměsí okru (odpovídá vrstvě 4 sondážního průzkumu). V další, silné šedé vrstvě, byla identifikována bílá hlinka, uhličitan vápenatý, barytová a zinková běloba a uhlíkatá čern (odpovídá vrstvě 5 sondážního průzkumu). Poté následuje světle okrová vrstva, obsahující zinkovou a barytovou bělobu, žlutý okr a uhličitan vápenatý. Poslední je světle šedá vrstva obsahující opět zinkovou a barytovou bělobu, uhličitan vápenatý a bílou hlinkou (obě vrstvy odpovídají vrstvě 6 sondážního průzkumu). Identifikováno bylo opět i pojivo bílkovinného původu, ale nebylo možné určit, která vrstva ho obsahuje.

Další vzorky byly odebrány z místnosti č. 208, která již není součástí restaurátorského průzkumu. Stratigrafie barevných vrstev i použití pigmentů je však podobné jako u předchozích vzorků.

Vzorek V2, odebrán z modré stuhy nad medailonem západní stěny, obsahuje podobně jako vzorek V1 dva bílé vápenné nátěry, které sloužily pravděpodobně jako podklad pro další barevné vrstvy. V další vrstvě, šedé, byl identifikován uhličitán vápenatý a malá příměs uhlíkaté černě. Následuje světle zelená vrstva, která obsahuje zemitý pigment a příměs bazického chloridu měďnatého. Na ní se nachází světle modrá barva s obsahem smaltu, jehož použití je typické pro období baroka. Následující černá vrstva obsahující uhlíkatou čern sloužila pravděpodobně jako podklad pro další modrou vrstvu, v které byl identifikován umělý azurit.

Vzorek V3 byl odebrán ze světle modrého pozadí medailonu s portrétem na západní stěně v místnosti č. 208. Zde bylo prokázáno, že se na dvou vrstvách vápenného nátěru nachází pravděpodobně nejstarší světle šedá výmalba s obsahem uhlíkaté černě. Další vrstva je pravděpodobně druhotná. Jedná se o tenkou, světle modrou barvu obsahující umělý ultramarín a bílou hlinku.

V této místnosti byl ze zelené vrstvy nad uchem portrétu v medailonu na západní stěně odebrán také vzorek V4. Analýza prokázala, že se na vápenném nátěru nachází dvě světle šedé vrstvy s obsahem uhlíkaté černě. V další barevné vrstvě, zelené, byl identifikován bazický chlorid měďnatý. Poslední vrstva je pravděpodobně již přemalbou. Ta obsahuje zinkovou a barytovou bělobu, žlutý okr, pruskou modř, svinibrodskou zeleň a chromovou žluť.

3.4 Komplexní vyhodnocení průzkumu

3.4.1 Vývoj nástěnné výzdoby vybraných místností průzkumu

Z průzkumu vyplývá, že se na stěnách zkoumaných místností nachází různé barevné vrstvy, které lze rozdělit do více časových.

3.4.1.1 Místnost č. 328

Z průzkumu vyplývá, že strop, fabion a římsy byly pravděpodobně po celou historii monochromní, světle šedé barevnosti. Významnější výzdobu se nepodařilo prokázat.

Místnost byla původně v rokoku vyzdobena kombinací maleb s tapetami. Nejstarší vrstvu na stěnách tvoří pouze monochromní bílá (šedá) plošná výmalba. Lze tedy předpokládat, že stěny byly zdobeny textilními tapetami na dřevěných rámech, obdobně jako bylo doloženo v *Zeleném salónku*. Tapety na stěnách doplňovala za kamny malba světle šedého rámovaného iluzivního mramorování. Původní malované dekorativní prvky se nachází ve špaletách a záklencích oken v podobě světle zelených polí ohraničených dvěma rokaji na každé části špalety. Zelené pole s rokajovým ornamentem je rámované šedě. Součástí původní výmalby je malířsky pojednané iluzivní táflování v oblasti soklu. Původní táflování bylo ve špaletě zešikmené a navazovalo směrem k okennímu parapetu (patrné v sondě č. 8).

Nejstarší přemalba může pocházet z 19. století, či až z první poloviny 20. století. Patří k ní malované táflování na soklu (viz sonda č. 8), které přibližně barevností i členěním kopíruje původní táflování. Pouze ve špaletách bylo vyrovnáno do vodorovné roviny. Šedé mramorování za kamny bylo také přemalované šedě (s možným mramorováním). Malba na soklech, špaletách a za kamny byla stále kombinovaná s tapetami, či se světlou malbou na stěnách. Špalety oken byly respektované v původní podobě, lokálně přemalované či retušované.

Další úpravy jsou plošné, monochromní, nelze je přesněji časově zařadit. Patří k nim žlutý okrový nátěr a okrově šedý nátěr. Poslední výmalba bílým nátěrem se týká celé místnosti vyjma špalet s rokajovou malbou.

3.4.1.2 Místnost č. 327 (*Zlatý salónek*)

Nejstarší výmalba stropu není známá, protože zde koncem 90. let 20. století proběhla kompletní výměna stropu.

Místnost byla původně v rokoku vyzdobena pouze malbami, či malbami v kombinaci s tapetou. Nejstarší rokokovou barevnou úpravu na stěnách se nepodařilo jednoznačně identifikovat. Na plochách stěn byla aplikována bílá výmalba kombinovaná s tmavě červenou. Tmavě červená barva byla nanesena velkorysími tahy štětce. Ze sond není jasný její smysl. Možná byla součástí rozvrhu pro další výzdobu. Nicméně není zde vyloučena výzdoba stěn tapetami, podobně jako v obou sousedících místnostech (místnosti č. 326 a č. 328). Tmavě červený rozvrh je překryt bílým celoplošným nátěrem. Na něj bezprostředně navazuje světle růžová barva, která mohla patřit k původní výmalbě, případně k první přemalbě. Soklová část byla původně tvořena okrovým iluzivním táflováním. Ve špaletách oken bylo šedé rámování ohraničující žlutá pole s rokajovým ornamentem.

Nejstarší přemalba může pocházet z 19. století, či až z první poloviny 20. století. Barevné vrstvy je obtížné přiřadit, protože se dochovaly pouze fragmentárně (v minulosti byly odstraněny). Na stěnách byla nalezena šedá a lokálně modrozelená zpráškovatělá barevná vrstva. V modrozelené vrstvě byla prokázána přítomnost zinkové běloby, která se používala převážně až po roce 1820. K této barevné úpravě patří i rekonstrukce iluzivního táflování (viz analýzy vzorku V5, vrstva 5 a 6). Rokoková malba rokajů ve špaletách byla patrně lokálně opravovaná a retušovaná.

Později byly stěny (vyjma špalet a soklu) opatřeny světlou monochromní výmalbou (viz analýza vzorku V5, vrstva 7). Tato podoba je částečně doložena na historické fotografii datované do roku 1890 (viz kapitola 7 „*Fotografická a obrazová dokumentace*“ [Obr. 01 str. 84]).

Další výraznější barevná úprava stěn by mohla být datována přibližně do 2. poloviny 20. století. Před touto úpravou došlo velmi pravděpodobně ke škrábání či mytí předchozích zpráškovatělých vrstev. Na stěny byla nanesena okrovo-šedá malba obdélníkových polí s projmutými rohy, která zjednodušeně napodobuje výmalbu rokokových polí ve špaletách oken. Její vzhled je velmi dobře vidět v severovýchodním rohu místnosti, kde v minulosti stála nefunkční kamna. Původní rokokové táflování bylo kompletně přemalováno – rekonstruováno. Ve špaletách okna byla provedena přemalba okrového a šedého rámování. Rokaje byly patrně pouze lokálně opravované a retušované.

Současná barevná úprava byla provedena koncem 90. let 20. století. Na stěnách byla provedena okrovo-šedá malba rámování, která zhruba odpovídá členěním i barevností malířské úpravě, jež by mohla pocházet přibližně z 2. poloviny 20. století. Rozdílem je provedení malby ve světlejších odstínech. Odlišnost je dobře vidět v severovýchodním rohu místnosti, kde v minulosti stála již zmíněná kamna. Iluzivní táflování nebylo koncem 90. let přemalované. Na špaletách okna byla provedena přemalba okrového a šedého rámování ve světlejším odstínu, vyjma rokajů.

3.4.1.3 Místnost č. 326 (*Zelený salónek*)

Nejstarší výmalba stropu není známá, protože zde koncem 90. let 20. století proběhla kompletní výměna stropu.

Místnost byla původně, v rokoku, vyzdobena kombinací maleb s tapetami. Nejstarší vrstvu na stěnách tvoří pouze monochromní bílá (až šedá) plošná výmalba. Stěny byly zdobeny textilními tapetami na dřevěných rámech. Tapety jsou doloženy na historických fotografiích z 19. a 20. století (viz kapitola 7 „*Fotografická a obrazová dokumentace*“ [Obr. 01 str. 84] a [Obr. 02 str. 85]). Jejich

fragment je také uložen v depozitáři zámku. (viz kapitola „*Fotografická a obrazová dokumentace*“ [Obr. 03 str. 86]). Tapety na stěnách doplňovala za kamny malba světle šedého rámovaného iluzivního mramorování. Součástí původní výmalby je malířsky pojednané iluzivní táflování v oblasti soklu. To se patrně částečně dochovalo na jižní stěně, v místě, kde stála knihovna. Stav po odsunutí knihovny a po odstranění fragmentu tapet před výmalbou místnosti koncem 90. let 20. století není fotograficky zdokumentován. Původní malba se nachází ve špaletách a záklescích oken v podobě světle zelených polí ohraničených dvěma rokaji na každé části špalety. Zelené pole s rokajovým ornamentem je rámované šedě.

Nejstarší přemalba může pocházet z 19. století, či až z první poloviny 20. století. Stěny byly opatřeny původními textilními tapetami. Sokly mohly být pojednané druhotným iluzivním táflováním, obdobně jako místnost č. 328 (*Depozitář*) či 327 (*Zlatý salónek*). Tato přemalba ale v sondách na soklu nebyla patrná (mohla být odstraněna před přemalbou, která by mohla být provedena přibližně ve 2. polovině 20. století). Rokaje byly patrně lokálně opravované a retušované.

Přibližně ve 2. polovině 20. století mohlo dojít k odstranění tapet, které nahradila výmalba obdélného rámování na plochách stěn. Stejně jako v místnosti č. 327 (*Zlatý salónek*) zjednodušeně napodobuje rokoková pole ve špaletách oken. Na rozdíl od vedlejší místnosti byla tedy provedena v zelené barevnosti.

Původní rokokové táflování bylo kompletně přemalováno – rekonstruováno. Ve špaletách okna byla provedena přemalba zeleného a šedého rámování, vyjma rokajů. Ty byly patrně pouze lokálně opravované a retušované.

Současná barevná úprava byla provedena koncem 90. let 20. století. Na stěnách jsou zelená pole s šedým rámováním, která, stejně jako v místnosti č. 327, přibližně kopírují barevnou úpravu přibližně ze 2. poloviny 20. století. Pouze byla použita jiná barevnost, a to světlejší odstíny zelené a šedé barvy. Za kamny zůstala původní rokoková výmalba iluzivního mramorování. Zároveň došlo k odstranění fragmentu textilní tapety, která byla umístěna za knihovnou na jižní stěně. Současně

prezentované táflování pochází z úpravy, která mohla proběhnout přibližně ve 40. letech 20. století, ale část táflování, právě za odstraněnou knihovnou, je snad původní, s přemalbou z konce 90. let 20. století. Na okenních špaletách byla také provedena přemalba zelených polí i šedého rámování.

3.4.1.4 Místnost č. 317 (*Chlapecký pokoj*) a 319 (*Komora*)

Obě místnosti byly původně propojeny v jednu místnost spolu s místnostmi 316 a 318. K přepažení místnosti došlo patrně v polovině 19. století.

Z průzkumu vyplývá, že strop, fabion a římsy byly v místnostech pravděpodobně po celou historii monochromní, světle šedé barevnosti. Významnější výzdobu stropu se nepodařilo prokázat (sondy na stopě byly provedeny pouze v *Komoře*).

Celá původní místnost tzv. *Chlapeckého pokoje* byla v rokoku vyzdobena malbami, které se skrz druhotné nátěry propisují na povrch (patrně v denním a výrazněji při nasvícení zdrojem UV záření). Původní výmalba byla provedena na bílém vápenném podkladu, aplikovaném na omítku. Na podkladovém nátěru byly malované rámce s kartušemi v zelené, šedé a okrové barevnosti a na soklu bylo iluzivní táflování v okrově hnědé barevnosti.

Následně byla místnost vymalována růžově s hnědým dekorem, provedeným patrně dekoračním válečkem, v podobě červenohnědých linek. Poslední barevná úprava proběhla koncem 90. let 20. století, při které byly stěny opatřeny současným světle okrovým plošným nátěrem. Těmito nátěry byla zatřena i soklová část s iluzivním táflováním.

V *Komoře* je na rokokové výmalbě nanесena monochromní okrově zelená vrstva (snad z doby přepažení místnosti) a novodobý bílý nátěr.

4 Shrnutí restaurátorského průzkumu

Zámek Vizovice byl vystavěn v 18. století. Jeho první a nejstarší výmalba je pravděpodobně z období po polovině 18. století. Později neprošel žádnými většími úpravami. V rámci sondážního průzkumu byly zkoumané výmalby těchto místností: místnost č. 328 (*Depozitář*), místnost č. 327 (*Zlatý salónek*), místnost č. 326 (*Zelený salónek*), místnost č. 317 (*Chlapecký pokoj*) a místnost č. 319 (*Komora*).

Všechny původní malby ve zkoumaných místnostech byly naneseny na bílém vápenném nátěru. V žádné ze zkoumaných místností nebyl potvrzen výskyt původní dekorativní malby na stropě (ve dvou místnostech jsou nové stropy). Je možné, že všechny stropy včetně fabionu a říms byly původně monochromní.

Ve všech zkoumaných místnostech byl iluzivní táflovaný sokl imitující dřevo (v současnosti z druhotné přemalby, ale odpovídá rámcově původní malbě). V *Depozitáři*, *Zlatém* i *Zeleném salóнку* byla v okenních špaletách výzdoba rokajovými ornamenty. Na stěnách *Depozitáře* a *Zeleného salóнку* byly původně tapety osazené v rámech (jedna z tapet se fragmentárně dochovala) a za kamny byla malba rámovaného iluzivního šedého mramorování. Ve *Zlatém salóнку* není zcela zřejmé, jak nejstarší výzdoba stěn vypadala. Je možné, že byla vymalovaná monochromním růžovým nátěrem. Pokud by měl její původní vzhled být potvrzen, bylo by nezbytné provést rozšířený průzkum a odebrat další vzorky pro analýzy. *Chlapecký pokoj* a *Komora* byly původně jedna místnost, k přepažení došlo v 19. století. Na stěnách byla tato místnost vyzdobena malovanými rokajovými kartušemi (přesnější obsah kartuší nebyl cílem průzkumu).

Všechny místnosti prošly později barevnými úpravami stěn v 19. a 20. století. V žádné ze zkoumaných místností nebyla mezi pozdějšími vrstvami žádná hodnotnější výmalba. Některé starší vrstvy je obtížné popsat vzhledem k tomu, že jsou nesoudržné, obtížně se odkrývají, a navíc částečně byly odstraněny před aplikací následujících vrstev.

5 Návrh koncepce dalších prací

5.1 Navrhovaná koncepce a doporučení pro další postup

Jediná hodnotnější výmalba na všech stěnách všech zkoumaných místností je ta původní, nejstarší, z konce 18. století. Přesto však nelze doporučit rokokové malby odkrývat, ani provádět jiné výraznější úpravy současné koncepce.

Odůvodnění: Původní malby v žádné z místností není zcela snadné odkrývat a zároveň mnohdy nejsou pod nátěry dochované celistvě. Patrně byly částečně odstraněny před aplikací následujících druhotných vrstev. Kromě toho je současný vzhled místností je již součástí historie zámku. V *Komoře a Chlapeckém pokoji* patří navíc původní výmalba k odlišné dispozici místností (v minulosti došlo k přepažení).

5.2 Doporučení pro další postup v jednotlivých místnostech

V *Depozitáři* lze doporučit restaurování rokajové výzdoby s lokálními redukcemi přemaleb. Na ostatních plochách bude vhodné respektovat monochromní výmalbu. Případně je možné uvažovat o odkryvu a rekonstrukci táflovaneého soklu či mramorovaného pole za kamny. Při jakýchkoli zásazích je nutno brát v úvahu, že na soklu a za kamny se pod nátěry dochovala původní výmalba (nedoporučuje se odstraňovat starší vrstvy škrábáním ani omýváním).

Ve *Zlatém salónku* lze doporučit restaurování rokajové výzdoby s lokálními redukcemi přemaleb a s odstraněním či redukcí druhotných přemaleb ploch. Případnou výmalbu bude vhodné přizpůsobit barevností původní barevnosti šedých a žlutých ploch ve špaletách (ideálně provádět až po restaurování špalet). Novodobé sokly je doporučeno respektovat. Při jakýchkoli zásazích je nutno brát v úvahu, že na soklu a patrně i na stěnách se pod nátěry fragmentárně dochovala původní výmalba (nedoporučuje se odstraňovat starší vrstvy škrábáním ani omýváním).

V *Zeleném salónku* lze doporučit restaurování šedého mramorování za kamny. Dále lze restaurovat rokajová výzdoba s lokálními redukcemi přemaleb a odstraněním či redukcí druhotných přemaleb ploch. Případnou výmalbu stěn bude vhodné přizpůsobit barevností původní barevnosti ploch ve špaletách (ideálně provádět až po restaurování špalet). Novodobé sokly je doporučeno respektovat včetně novodobě upraveného soklu na jižní straně místnosti.

V *Chlapeckém pokoji* a *Komoře* se nedoporučuje odkryv původní výmalby, ale ponechání druhotné výmalby, která respektuje současnou dispozici místností. Při jakýchkoli zásazích je nutno brát v úvahu, že na celé ploše stěn se pod nátěry dochovala původní výmalba (není doporučeno odstraňovat starší vrstvy škrábáním ani omýváním).

6 Seznam literatury, pramenů a zdrojů

6.1 Seznam literatury

- » KALÁBOVÁ, Lenka; KONEČNÝ, Michal: *Zámek Vizovice*; NPÚ, Kroměříž, 2020. ISBN 978-80-907400-6-8.

6.2 Prameny

- » FERDUS, Bc. Anna. *Restaurování části nástěnné malby na východní stěně místnosti M 315 Zámku Vizovice*. Litomyšl, 2011.
- » FOLTÝN, Petr. *Vizovice – st. zámek – obnova rokok. nástěnné malby v rohovém pokoji II. patra*. 1970. Restaurátorská dokumentace. Uloženo v archivu NPÚ, ÚOP Kroměříž.
- » PLUHAŘOVÁ, Barbora. *Fresková výzdoba státního zámku ve Vizovicích, Arne Kraus*. [online] Olomouc, 2013 [cit. 2022-11-22]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/3niulo/00167275-179567341.pdf>. Bakalářská diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Prof, Ladislav Daniel, Ph. D.
- » VOJTĚCHOVSKÝ, Jan. *Restaurátorský záměr: Restaurátorský průzkum vybraných nástěnných maleb v 1. a 2. patře zámku Vizovice*. Litomyšl, 8. 9. 2022.

6.3 Internetové zdroje

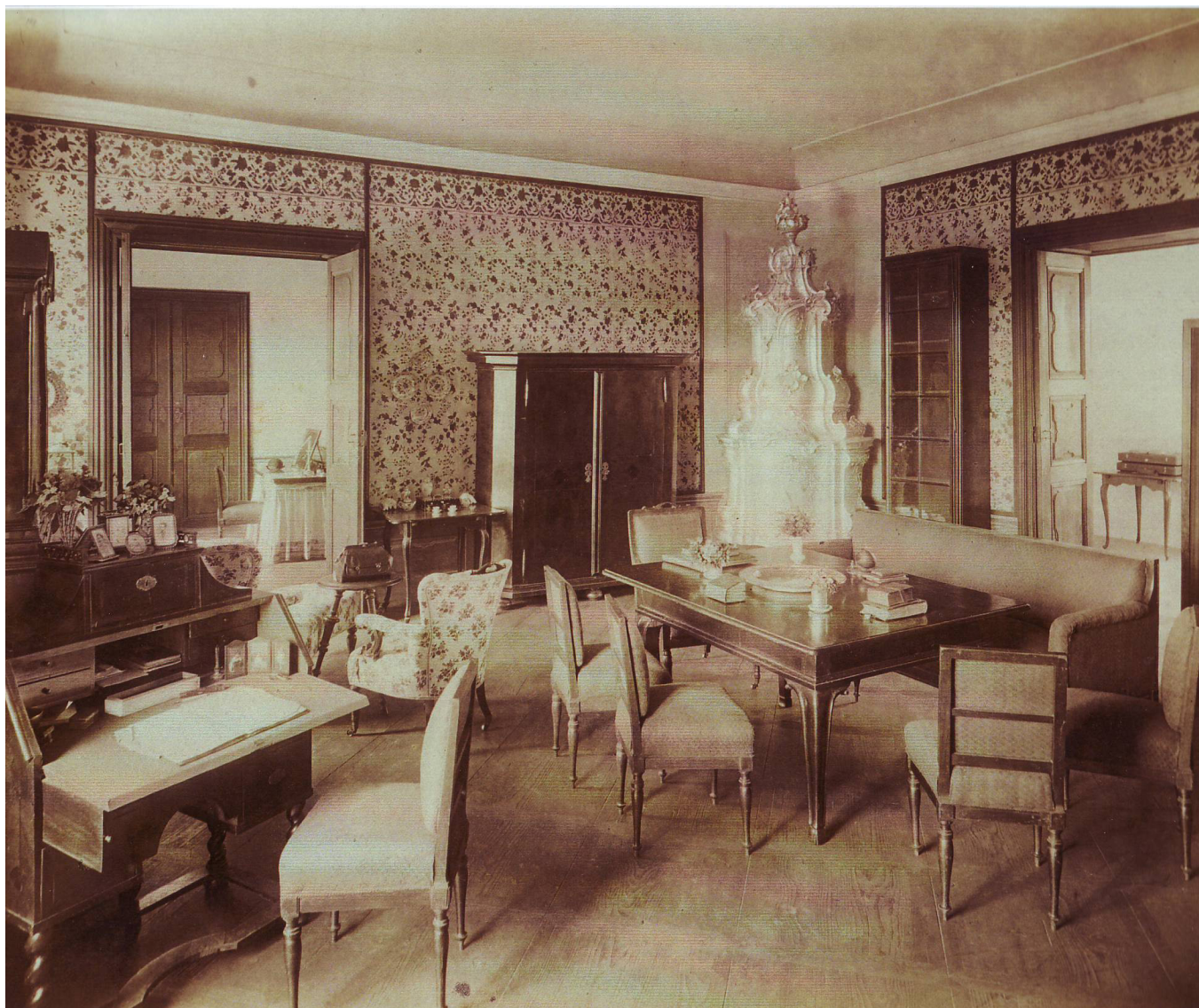
- » Památkový katalog – *Zámek Vizovice*. [online]. [cit. 2022-11-17]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/zamek-vizovice-12435185>.
- » *Zámek Vizovice – Historie*. [online]. [cit. 2022-12-21]. Dostupné z: <https://www.zamek-vizovice.cz/cs/o-zamku/historie>.

6.4 Další zdroje

- » Ústní sdělení kastelánky zámku Vizovice paní Jany Pluhařové. Vizovice, 2. 11.2022.
- » Emailová korespondence s Mgr. Zdeňkou Míchalovou, Ph.D. ze dne 12. 1. 2023

7 Fotografická a obrazová dokumentace

Obr. 01:
Historická
fotografie
z roku 1890,
pohled na
severní stěnu
místnosti
č. 326.

Obr. 02: Historická fotografie z roku 1928 zachycující komtesu Draskovich de Tratostján. V pozadí jsou patrné tapety okolo nástěnné výzdoby iluzivního mramorování za kamny v severovýchodním rohu místnosti č. 326.

Obr. 03: Dochovaný fragment textilní tapety z roku 1759/1760.

Obr. 04:
Pohled na
západní špa-
letu severního
okna v míst-
nosti č. 328
v rozptýleném
umělém bílém
světle.

Obr. 05:
UV fluores-
cenční foto-
grafie západní
špalety se-
verního okna
místnosti č.
328. Viditelná
žlutozelená
luminiscence
značící použití
zinkové bělo-
by. Luminující
oblasti světlých
stínů
rokaje.

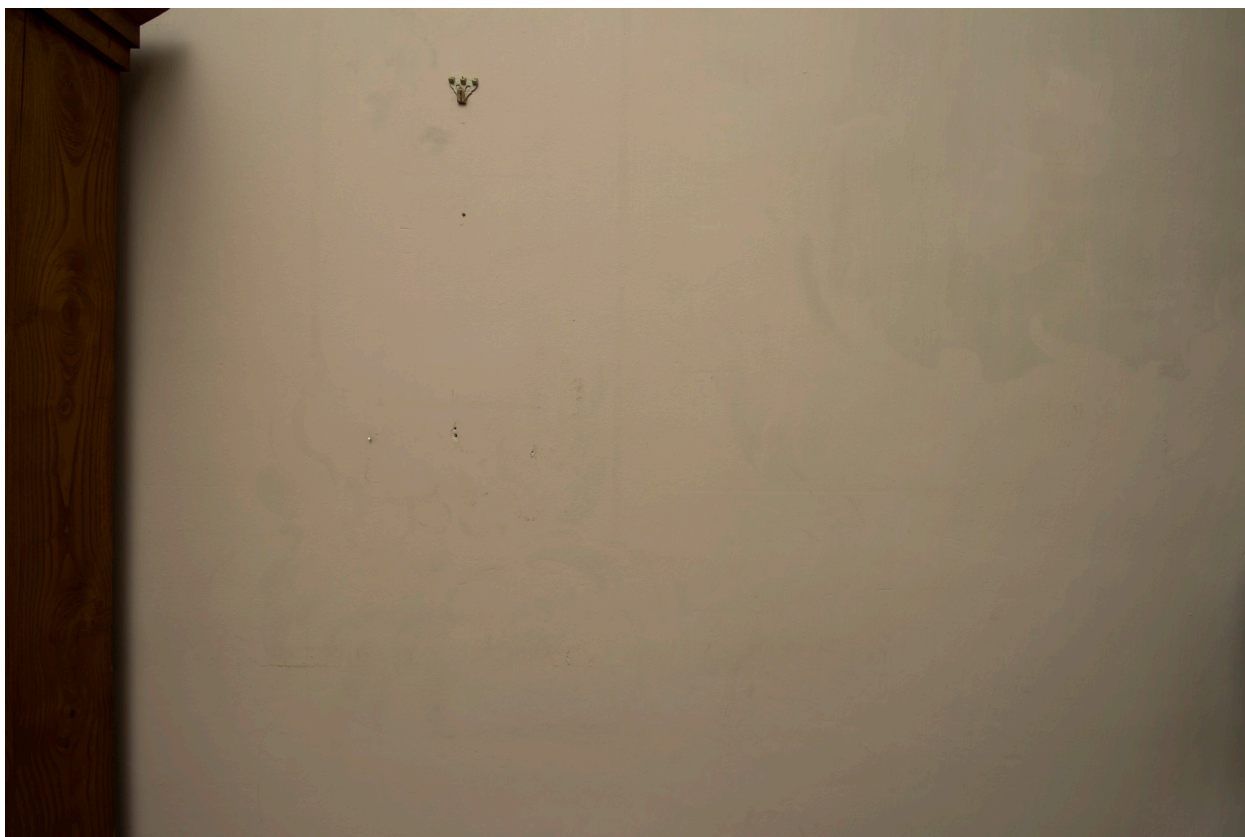

Obr. 06:
Pohled na východní stěnu místnosti č. 317 v rozptýleném umělém bílém světle.

Obr. 07:
UV fluorescenční fotografie východní stěny místnosti č. 317. Patrné propisování původní výmalby kartuší a rokažů.

Obr. 08: Pohled na severní stěnu místnosti č. 317 v rozptýleném umělém bílém světle.

Obr. 09: UV fluorescenční fotografie severní stěny místnosti č. 317. Patrné propisování původní výmalby kartuše. Luminující žlutozelená místa mohou potvrdit lokální použití zinkové běloby ve spodních vrstvách.

8 Přílohy

Př. 01: Přírodovědný (chemickotechnologický) průzkum

Analýzy vzorků barevných vrstev z nástěnných maleb v prostorech 1. a 2. patra zámku Vizovice

Objekt: Vybrané nástěnné malby v prostorech 1. a 2. patra zámku Vizovice

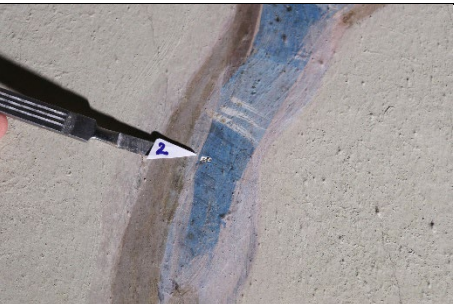
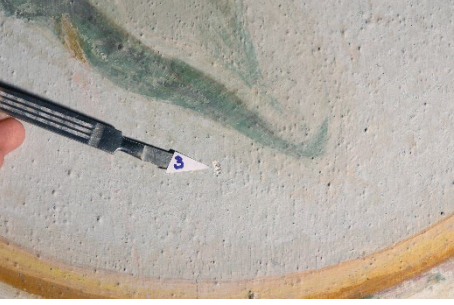
Zadání průzkumu:

- stratigrafie barevných vrstev
- identifikace pigmentů v barevných vrstvách

Datum odběru vzorků: 02/11/2022

Vzorky odebral: MgA. Zuzana Wichterlová, MgA. Adéla Škrabalová

Místa odběru vzorků:

Vzorek	Popis / zadání	Foto místa odběru
V1 (10932)	Barevná vrstva s částí omítkové vrstvy – Místnost č. 326.; severní špaleta severního okna západní stěny; zelené pole nad spodním rokajovým dekorem (předpoklad omítkové vrstvy, vápenného nátěru, původní rokokové výmalby a dvou přemaleb). Určení stratigrafie barevných vrstev; identifikace pigmentů v barevných vrstvách.	
V2 (10933)	Barevná vrstva s částí omítkové vrstvy – Místnost č. 208.; západní stěna; tmavě modrá stuha nad medailonem. Určení stratigrafie barevných vrstev; identifikace pigmentů v barevných vrstvách.	
V3 (10934)	Barevná vrstva s částí omítkové vrstvy – Místnost č. 208.; západní stěna; světle modré pozadí medailonu s portrétem (původní šedá se světle modrou přemalbou). Určení stratigrafie barevných vrstev; identifikace pigmentů v barevných vrstvách.	

Vzorek	Popis / zadání	Foto místa odběru
V4 (10935)	<p>Barevná vrstva s částí omítkové vrstvy – Místnost č. 208.; západní stěna; tmavě zelená ve vlasech nad uchem portrétu v medailonu.</p> <p>Určení stratigrafie barevných vrstev; identifikace pigmentů v barevných vrstvách.</p>	
V5 (10936)	<p>Barevná vrstva s částí omítkové vrstvy – Místnost č. 327.; jižní stěna; modrozelená v sondě nad iluzivním táflováním.</p> <p>Určení stratigrafie barevných vrstev; identifikace pigmentů v barevných vrstvách.</p>	

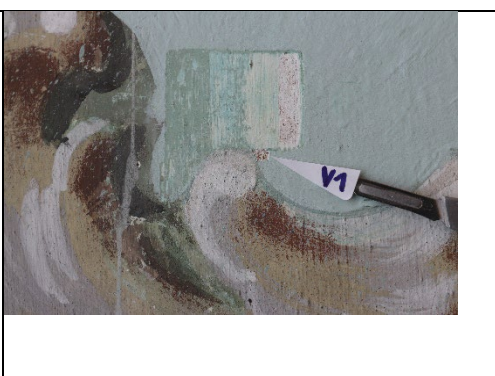
Metody průzkumu:

- optická mikroskopie v dopadajícím světle (mikroskop OPTIPHOT2-POL (Nikon, Japan))
- rastrovací elektronová mikroskopie s energo-disperzní analýzou (elektronový mikroskop Tescan MIRA 3 s energo-disperzním analyzátozem Bruker)
- mikrochemické reakce – určení přítomnosti a typu přírodních pojiv

Popis metodiky analýz:

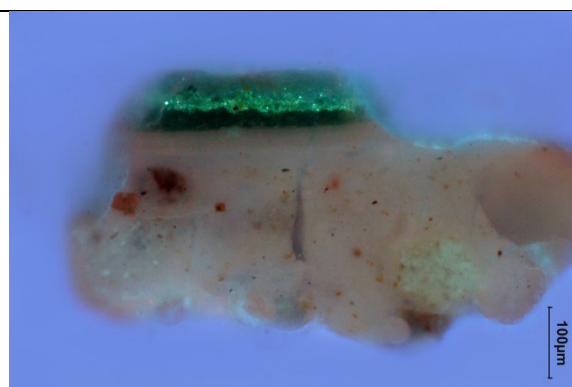
Každý vzorek byl zalitý do akrylátové bezbarvé pryskyřice Spofacryl a následně připraven příčný řez (nábrus) broušením a leštěním. Nábrus byl zkoumán optickým mikroskopem v dopadajícím viditelném, modrém a UV světle a následně rastrovacím elektronovým mikroskopem. Pomocí rastrovací elektronové mikroskopie s energo-disperzní analýzou bylo na nábrusu provedeno i zjištění prvkového složení v jednotlivých vrstvách. Určení typu přírodních pojiv bylo provedeno přímo na úlomcích vzorků pomocí mikrochemických důkazových reakcí.

Výsledky analýz:

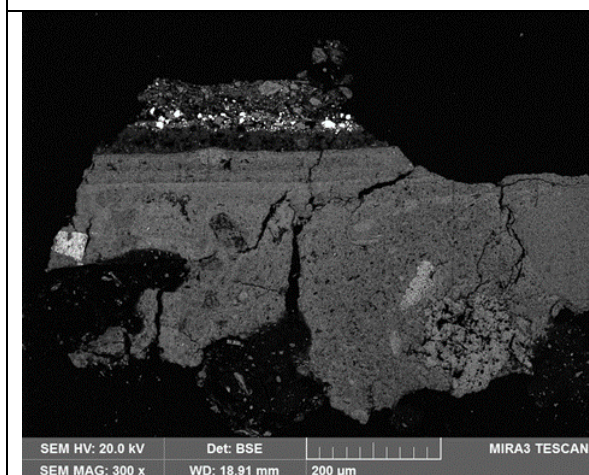
<p>V1 (10932)</p>	<p>Barevná vrstva s částí omítkové vrstvy – Místnost č. 326.; severní špaleta severního okna západní stěny; zelené pole nad spodním rokokovým dekorem (předpoklad omítkové vrstvy, vápenného nátěru, původní rokokové výmalby a dvou přemaleb).</p> <p>Určení stratigrafie barevných vrstev; identifikace pigmentů v barevných vrstvách.</p>	
-----------------------	--	--

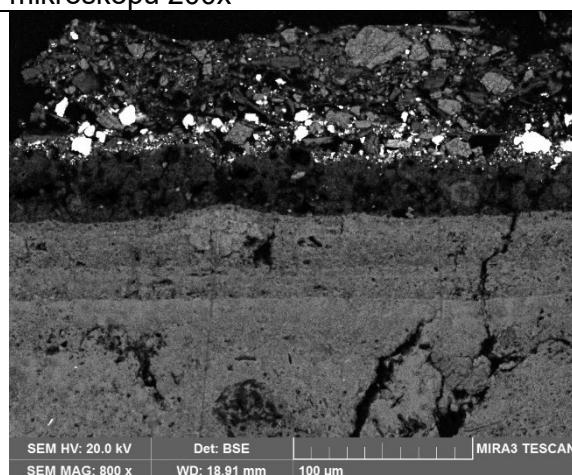
Nábrus, bílé dopadající světlo, fotografováno při zvětšení mikroskopu 200x

Nábrus, dopadající světlo, excitace UV světlem, fotografováno při zvětšení mikroskopu 200x

Nábrus, REM-BSE, rastrovací elektronový mikroskop, detektor zpětně odražených elektronů

Nábrus, REM-BSE, rastrovací elektronový mikroskop, detektor zpětně odražených elektronů

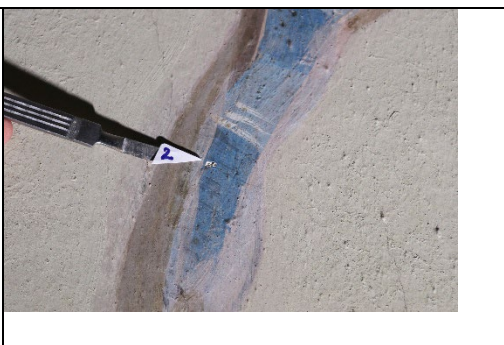
Popis a složení vrstev

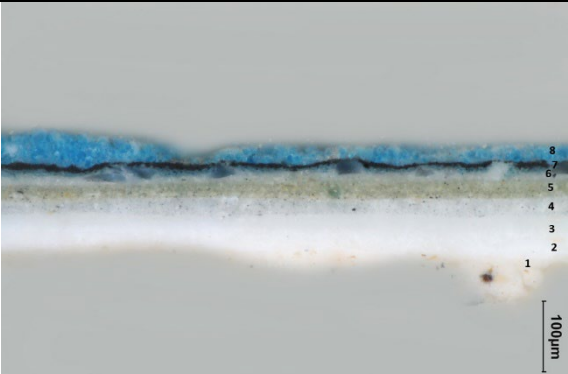
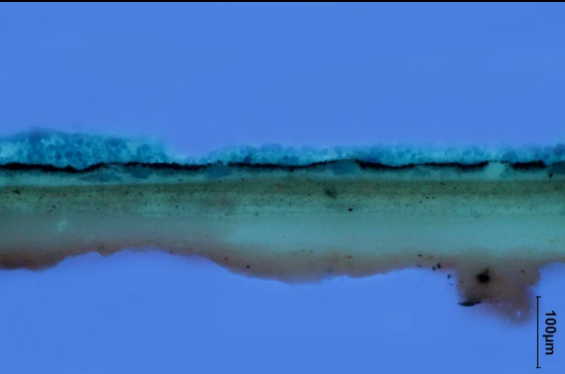
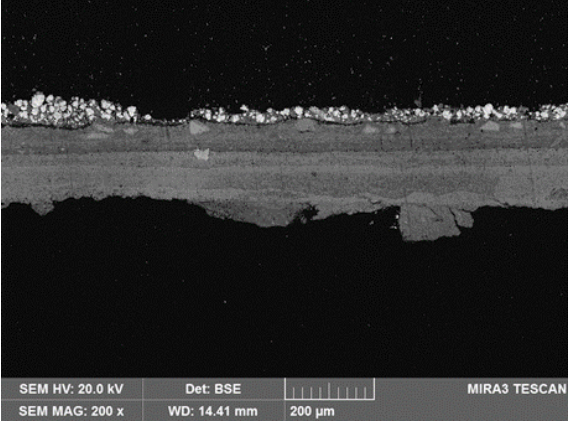
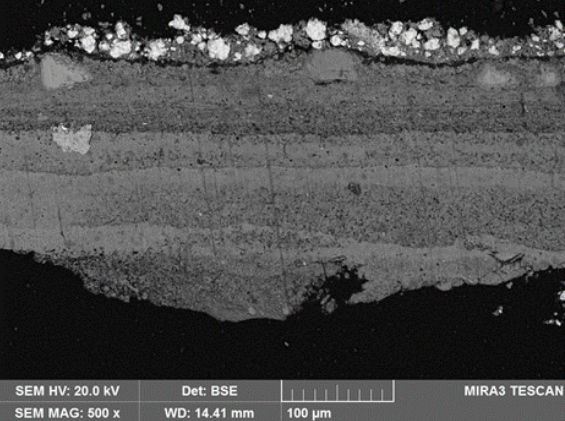
Vrstva	Popis a složení vrstvy
6	Zelená vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, příměs barytovou bělobu zinkové běloby, žlutého okru a pruské modré, malou příměs svinibrodské zeleně
5	Zelená vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, barytovou bělobu, příměs zinkové běloby, žlutého okru a pruské modré, malou příměs svinibrodské zeleně
4	Zelená vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, příměs jemnozrného měďnatého pigmentu (bazický chlorid měďnatý, pravděpodobně uměle připravený)
3	Bílá vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, podle struktury lze předpokládat, že se jedná o karbonatizovaný vápenný nátěr
2	Bílá vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, podle struktury lze předpokládat, že se jedná o karbonatizovaný vápenný nátěr
1	Fragmenty omítky – pojivem je bílé vzdušné vápno, na povrchu omítky je viditelná tenká kompaktnější vrstvička uhličitanu vápenatého (karbonatizovaného vápna)

V souvrství byla prokázána přítomnost bílkovin (pozitivní důkaz na pyrolové deriváty); jednotlivé vrstvy od sebe nelze oddělit, tudíž nelze určit která vrstva obsahuje bílkoviny; přítomnost dalších přírodních pojiv nebyla prokázána

Na světlé vápenné omítce (1) jsou nanesené nejméně dva bílé vápenné nátěry (2,3), které s vysokou pravděpodobností sloužili jako podklad pro další barevné vrstvy. Nejstarší barevnou úpravou je zelená barevná vrstva (4) obsahující uhličitan vápenatý a příměs zeleného pigmentu – bazického chloridu měďnatého (pravděpodobně umělo připraveného). Další vrstvy (5,6) jsou zřejmě sekundární.

<p>V2 (10933)</p>	<p>Barevná vrstva s částí omítkové vrstvy – Místnost č. 208.; západní stěna; tmavě modrá stuha nad medailonem.</p> <p>Určení stratigrafie barevných vrstev; identifikace pigmentů v barevných vrstvách.</p>	
-----------------------	---	--

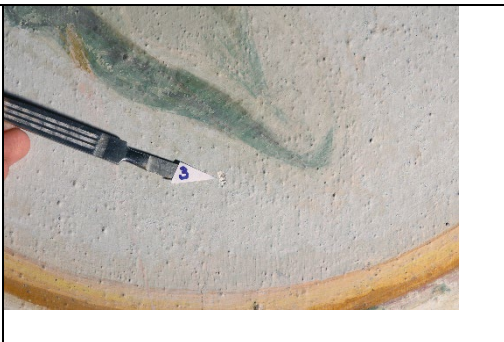
	
<p>Nábrus, bílé dopadající světlo, fotografováno při zvětšení mikroskopu 200x</p>	<p>Nábrus, dopadající světlo, excitace UV světlem, fotografováno při zvětšení mikroskopu 200x</p>
	
<p>Nábrus, REM-BSE, rastrovací elektronový mikroskop, detektor zpětně odražených elektronů</p>	<p>Nábrus, REM-BSE, rastrovací elektronový mikroskop, detektor zpětně odražených elektronů</p>

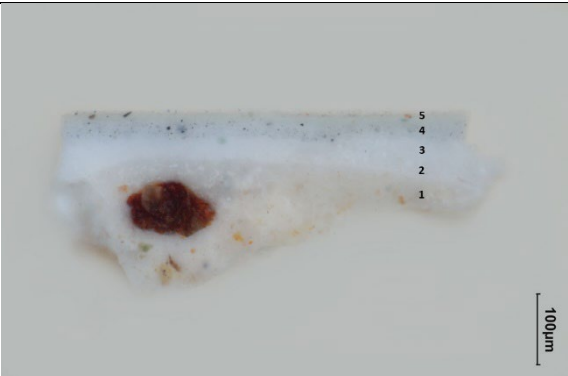
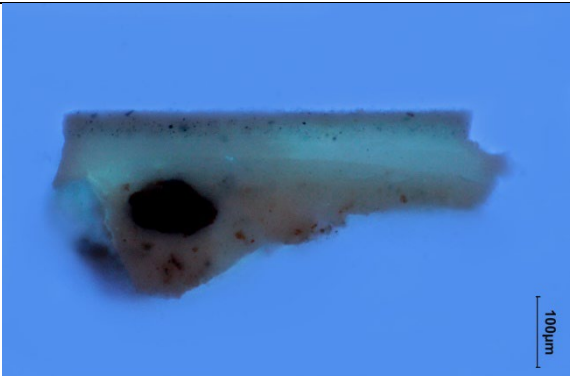
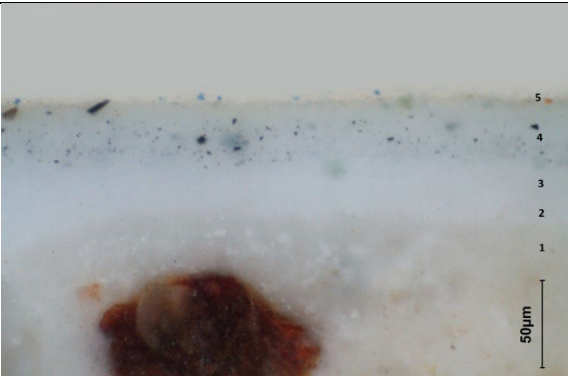
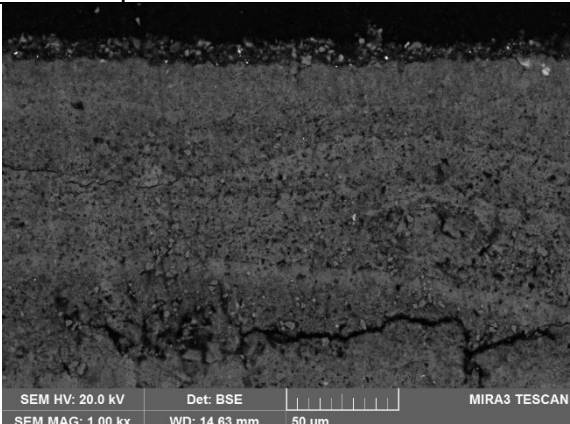
Popis a složení vrstev

Vrstva	Popis a složení vrstvy
8	Modrá vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, modrý měďnatý pigment – umělý azurit (podle složení a tvaru částic pigmentu)
7	Černá vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, uhlíkatou černě (pravděpodobně podklad pod modrou barevnou vrstvou z důvodů prohloubení barevného odstínu tzv. veneda)
6	Světlemodrá vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, příměs smaltu (modrý umělý pigment – modré sklo; použitý typ smaltu obsahuje příměs sloučenin arzenu a niklu).
5	Světlá, nazelenalá vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, příměs zemitého pigmentu a velmi malou příměs jemnozrnného měďnatého pigmentu (bazický chlorid měďnatý, pravděpodobně uměle připravený)
4	Světlá, slabě našedlá vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, malou příměs uhlíkaté černě
3	Bílá vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, podle struktury lze předpokládat, že se jedná o karbonatizovaný vápenný nátěr
2	Bílá vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, podle struktury lze předpokládat, že se jedná o karbonatizovaný vápenný nátěr
1	Fragmenty omítky – pojivem je bílé vzdušné vápno, na povrchu omítky je viditelná tenká kompaktnější vrstvička uhličitanu vápenatého (karbonatizovaného vápna)

V souvrství byla prokázána přítomnost bílkovin (pozitivní důkaz na pyrolové deriváty); jednotlivé vrstvy od sebe nelze oddělit, tudíž nelze určit která vrstva obsahuje bílkoviny; přítomnost dalších přírodních pojiv nebyla prokázána

Na světlé vápenné omítce (1) jsou nanesené nejméně dva bílé vápenné nátěry (2,3), které s vysokou pravděpodobností sloužili jako podklad pro další barevné vrstvy. Nejstarší barevnou úpravou je světlešedá barevná vrstva (4) obsahující uhličitan vápenatý a příměs uhlíkaté černě. Na ní je nanesená světlá nazelenalá barevná vrstva (5) obsahující uhličitan vápenatý, příměs zemitého pigmentu a zeleného pigmentu – bazického chloridu měďnatého (pravděpodobně umělo připraveného). Následuje světlemodrá barevná vrstva (6), pigmentovaná smaltem. Vzhledem k použitému pigmentu nelze vyloučit, že součástí původního souvrství barevných vrstev. Další dvě vrstvy (7,8) jsou zřejmě sekundární.

<p>V3 (10934)</p>	<p>Barevná vrstva s částí omítkové vrstvy – Místnost č. 208.; západní stěna; světle modré pozadí medailonu s portrétem (původní šedá se světle modrou přemalbou).</p> <p>Určení stratigrafie barevných vrstev; identifikace pigmentů v barevných vrstvách.</p>	
-----------------------	--	--

 <p>Nábrus, bílé dopadající světlo, fotografováno při zvětšení mikroskopu 200x</p>	 <p>Nábrus, dopadající světlo, excitace UV světlem, fotografováno při zvětšení mikroskopu 200x</p>
 <p>Nábrus, bílé dopadající světlo, fotografováno při zvětšení mikroskopu 500x</p>	 <p>Nábrus, REM-BSE, rastrovací elektronový mikroskop, detektor zpětně odražených elektronů</p>

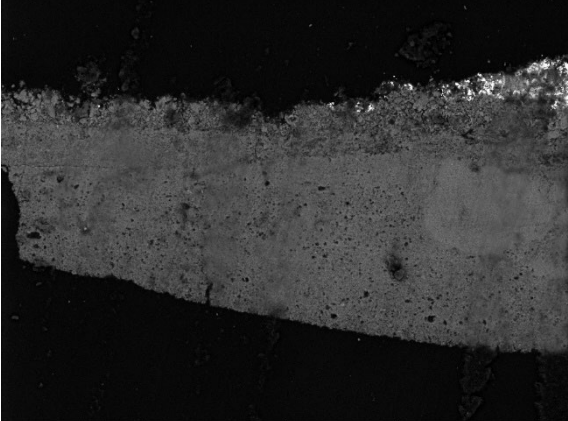
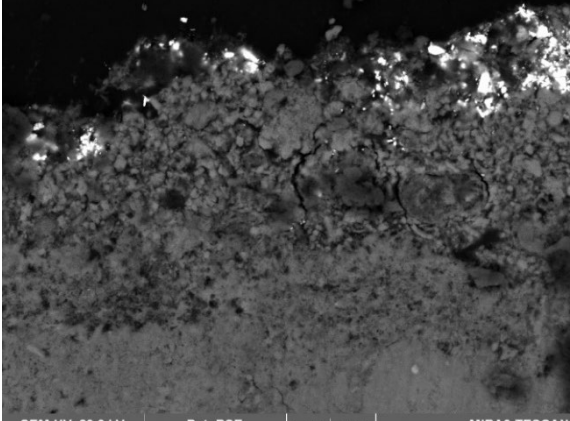
Popis a složení vrstev

Vrstva	Popis a složení vrstvy
5	Tenká, slabě namodralá vrstva – obsahuje bílou hlinku, příměs jemnozrnného uhličitanu vápenatého, velmi malou příměs umělého ultramarínu
4	Světlešedá vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, příměs uhlíkaté černě
3	Bílá vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, podle struktury lze předpokládat, že se jedná o karbonatizovaný vápenný nátěr
2	Bílá vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, podle struktury lze předpokládat, že se jedná o karbonatizovaný vápenný nátěr
1	Fragmenty omítky – pojivem je bílé vzdušné vápno, na povrchu omítky je viditelná tenká kompaktnější vrstvička uhličitanu vápenatého (karbonatizovaného vápna)

V souvrství byla prokázána přítomnost bílkovin (pozitivní důkaz na pyrolové deriváty); jednotlivé vrstvy od sebe nelze oddělit, tudíž nelze určit která vrstva obsahuje bílkoviny; přítomnost dalších přírodních pojiv nebyla prokázána.

Na světlé vápenné omítce (1) jsou nanesené dva bílé vápenné nátěry (2,3), které s vysokou pravděpodobností sloužili jako podklad pro další barevné vrstvy. Nejstarší barevnou úpravou je světlešedá barevná vrstva (4) obsahující uhličitan vápenatý a příměs uhlíkaté černě. Na ní je nanesená velmi tenká světlá namodralá barevná vrstva (5) obsahující bílou hlinku, příměs uhličitanu vápenatého a malou příměs umělého ultramarínu. Tato vrstva je zřejmě sekundární (vzhledem k velmi malé tloušťce by se mohlo jednat o retuš).

<p>V4 (10935)</p>	<p>Barevná vrstva s částí omítkové vrstvy – Místnost č. 208.; západní stěna; tmavě zelená ve vlasech nad uchem portrétu v medailonu.</p> <p>Určení stratigrafie barevných vrstev; identifikace pigmentů v barevných vrstvách.</p>	
-----------------------	---	--

	
<p>Nábrus, bílé dopadající světlo, fotografováno při zvětšení mikroskopu 200x</p>	<p>Nábrus, dopadající světlo, excitace UV světlem, fotografováno při zvětšení mikroskopu 200x</p>
 <p>SEM HV: 20.0 kV Det: BSE MIRA3 TESCAN SEM MAG: 500 x WD: 14.26 mm 100 µm</p>	 <p>SEM HV: 20.0 kV Det: BSE MIRA3 TESCAN SEM MAG: 2.00 kx WD: 14.26 mm 20 µm</p>
<p>Nábrus, REM-BSE, rastrovací elektronový mikroskop, detektor zpětně odražených elektronů</p>	<p>Nábrus, REM-BSE, rastrovací elektronový mikroskop, detektor zpětně odražených elektronů</p>

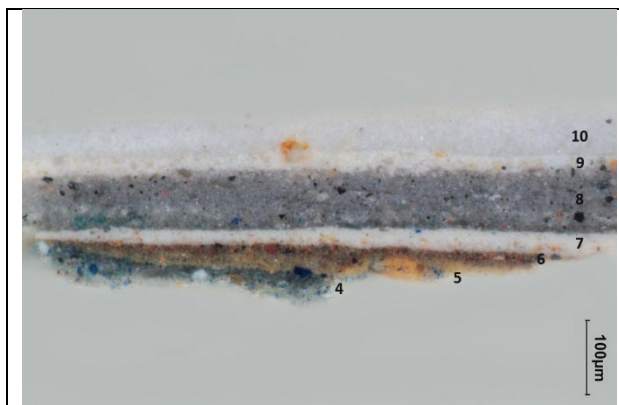
Popis a složení vrstev

Vrstva	Popis a složení vrstvy
5	Zelená vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, barytovou bělobu, příměs zinkové běloby, žlutého okru a pruské modré, malou příměs svinibrodské zeleně a chromové žluti
4	Světlezelená vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, příměs jemnozrnného měďnatého pigmentu (bazický chlorid měďnatý, pravděpodobně uměle připravený)
3	Světlešedá vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, příměs uhlikaté černě; podle struktury lze předpokládat, že se jedná o karbonatizovaný vápenný nátěr
2	Světlešedá vrstva – obsahuje uhličitan vápenatý, příměs uhlikaté černě; podle struktury lze předpokládat, že se jedná o karbonatizovaný vápenný nátěr
1	Fragmenty bílé vrstvy – obsahuje uhličitan vápenatý, podle struktury lze předpokládat, že se jedná o karbonatizovaný vápenný nátěr

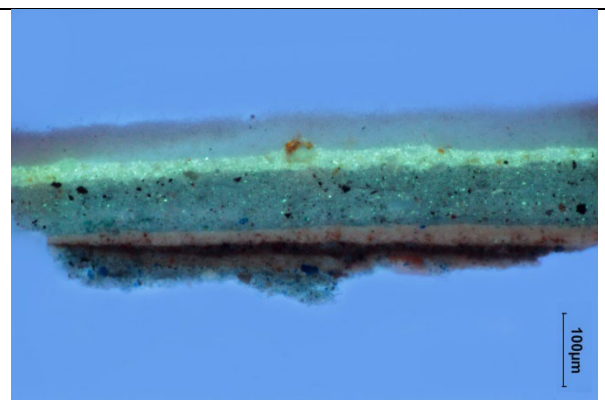
V souvrství byla prokázána přítomnost bílkovin (pozitivní důkaz na pyrolové deriváty); jednotlivé vrstvy od sebe nelze oddělit, tudíž nelze určit která vrstva obsahuje bílkoviny.

Na bílém vápenném nátěru (1) jsou nanesené dva světlešedé vápenné nátěry (2,3), které s vysokou pravděpodobností sloužili jako podklad pro další barevné vrstvy. Další barevnou úpravou je světlezelená barevná vrstva (4) obsahující uhličitan vápenatý, příměs zemitého pigmentu a zeleného pigmentu – bazického chloridu měďnatého (pravděpodobně umělo připraveného). Další barevná vrstva (5) je zřejmě sekundární.

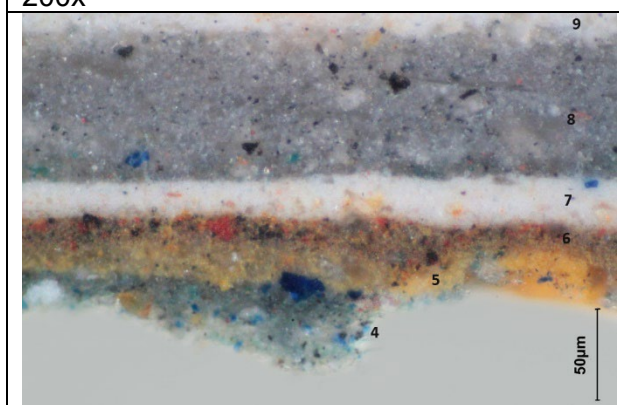
<p>V5 (10936)</p>	<p>Barevná vrstva s částí omítkové vrstvy – Místnost č. 327.; jižní stěna; modrozelená v sondě nad iluzivním táflováním.</p> <p>Určení stratigrafie barevných vrstev; identifikace pigmentů v barevných vrstvách.</p>	
-----------------------	---	--

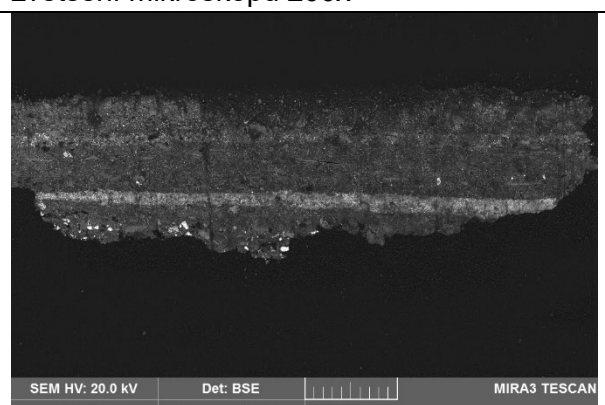
Nábrus, horní část souvrství, bílé dopadající světlo, fotografováno při zvětšení mikroskopu 200x

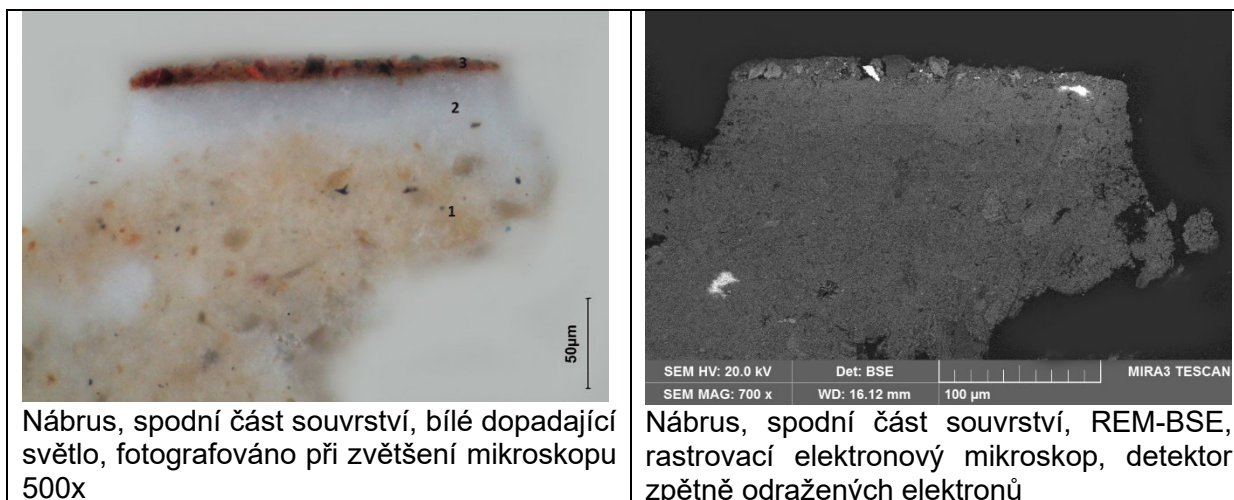
Nábrus, horní část souvrství, dopadající světlo, excitace UV světlem, fotografováno při zvětšení mikroskopu 200x

Nábrus, horní část souvrství, bílé dopadající světlo, fotografováno při zvětšení mikroskopu 500x

Nábrus, horní část souvrství, REM-BSE, rastrovací elektronový mikroskop, detektor zpětně odražených elektronů

Popis a složení vrstev

Vrstva	Popis a složení vrstvy
10	Světlá, naředlá vrstva – obsahuje bílou hlinku, jemnozrný uhličitan vápenatý, velmi malou příměs barytové a zinkové běloby
9	Světlá, slabě okrová vrstva – obsahuje bílou hlinku, jemnozrný uhličitan vápenatý, příměs zinkové běloby, malou příměs žlutého okru
8	Šedá vrstva – obsahuje bílou hlinku, jemnozrný uhličitan vápenatý, malou příměs uhlíkaté černě, barytové a zinkové běloby
7	Světlá, slabě okrová vrstva – obsahuje zinkovou bělobu, bílou hlinku, malou příměs žlutého okru
6	Okrově-hnědá vrstva – obsahuje okry, příměs velmi malou příměs uhlíkaté černě, barytové a zinkové běloby
5	Okrová vrstva – obsahuje okry, příměs velmi malou barytové a zinkové běloby
4	Modrá, nazelenalá vrstva – obsahuje umělý ultramarín, žlutý okr, malou příměs jemnozrného uhličitanu vápenatého, barytové a zinkové běloby, velmi malou příměs chromové žluti
3	Hnědočervená vrstva – obsahuje červený okr, uhličitan vápenatý, příměs umbry
2	Bílá vrstva – vápenný nátěr
1	Omítka – vápenná omítka

V souvrství byla prokázána přítomnost bílkovin (pozitivní důkaz na pyrolové deriváty); jednotlivé vrstvy od sebe nelze oddělit, tudíž nelze určit která vrstva obsahuje bílkoviny.

Souvrství u všech odebraných úlomků není celistvé, oddělené nejčastěji mezi vrstvou 3 a 4. Celou výstavbu vrstev proto není možné jednoznačně určit. Nejstarší zachovanou barevnou vrstvou je hnědočervená vrstva (3) na bílém, pravděpodobně podkladovém vápenném nátěru (2).

Litomyšl, 06. 12. 2022

Ing. Karol Bayer
 Katedra chemické technologie
 Fakulta restaurování
 Univerzita Pardubice